BAAC Vlaanderen Rapport Nr. 293



Archeologienota

Hooglede, Engelshofstraat

DEEL 2: Verslag van Resultaten

BAAC Vlaanderen bvba
Hendekenstraat 49
9968 BASSEVELDE
info@baac.be

Titel
Archeologienota Hooglede, Engelshofstraat. Deel 2: Verslag van Resultaten

Auteurs
Lien Van der Dooren & Camille Krug

BAAC-Projectnummer
2016-694

Plaats en datum
Gent, 28 oktober 2016

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 293
ISSN 2033-6896

© BAAC Vlaanderen bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Inhoud

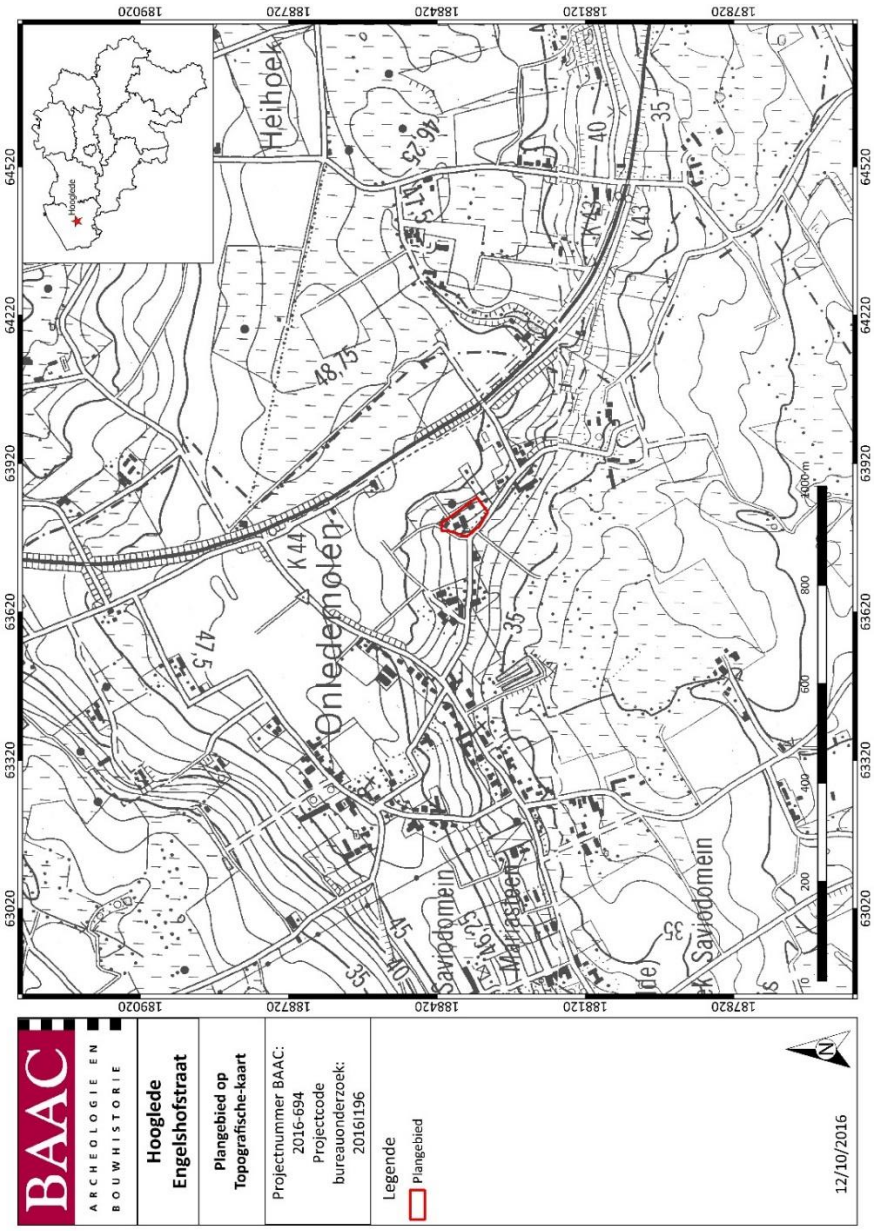
1 Bureauonderzoek 1
1.1 Beschrijvend gedeelte 1
1.1.1 Administratieve gegevens: 1
1.1.2 Archeologische voorkennis 5
1.1.3 Onderzoeksopdracht 5
1.1.4 Beschrijving geplande werken en gekende verstoringen 6
1.1.5 Randvoorwaarden 12
1.2 Strategie en werkwijze 13
1.2.1 Bureauonderzoek: algemene doelstellingen 13
1.2.2 Onderzoeksvragen 13
1.2.3 Heuristiek bureauonderzoek 13
1.3 Assessment Bureauonderzoek 16
1.3.1 Methoden en technieken 16
1.3.2 Landschappelijke en bodemkundige situering 16
1.3.3 Historiek 28
1.3.4 Cartografische bronnen 30
1.3.5 Archeologische data 34
1.4 Besluit 38
1.4.1 Archeologische verwachting 38
1.4.2 Potentieel op kennisvermeerdering 40
1.4.3 Samenvattingen 41
2 Bijlagen 43
2.1 Figurenlijst 43
2.2 Plannenlijst 44
2.3 Lijst met tabellen 48
2.4 Bibliografie 49
2.5 Toegevoegde bijlages 50

1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens:

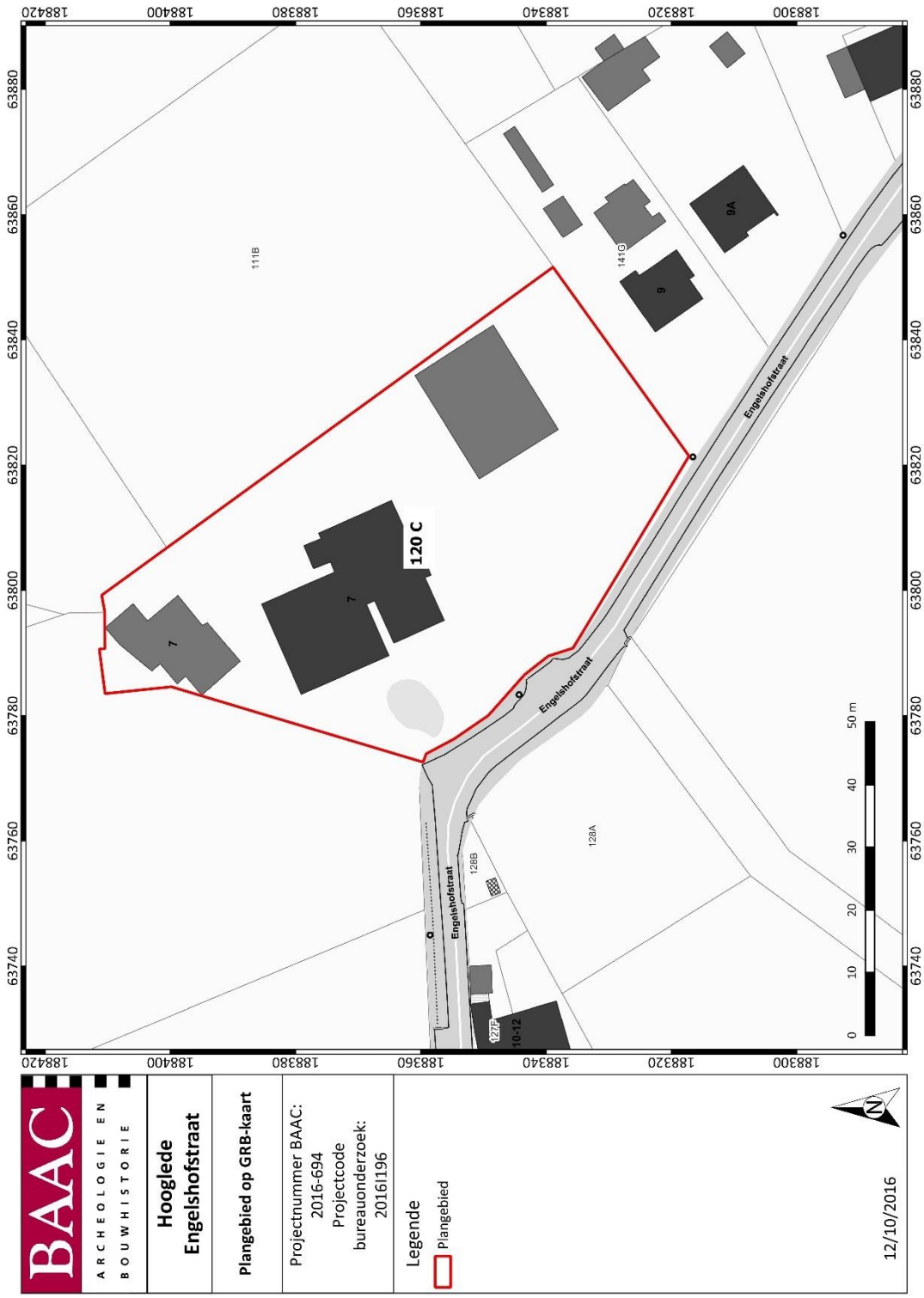
Naam site:	Hooglede, Engelshofstraat
Onderzoek:	Bureauonderzoek
Ligging:	Engelshofstraat 7, Gits
	8830 Hooglede, West-Vlaanderen



Figuur 1: Plangebied gesitueerd op de Topografische-kaart[1]

Kadaster: Hooglede, Afdeling 2, sectie B, perceelnummer 120c

[1] Agiv, 2016.



Figuur 2: Plangebied gesitueerd op de GRB-kaart[2]

Coördinaten:

N: X: 63786.2662 , Y: 188411.3084

O: X: 63851.9596 , Y: 188339.2289

Z: X: 63820.9380 , Y: 188317.1032

[2] Agiv, 2016.

W: X: 63772.5809 , Y: 188359.7579

Uitvoerder:	BAAC Vlaanderen bvba
	Hendekenstraat 49, 9968 Assenede
Erkenningsnummer BAAC Vlaanderen:	2015/00020
Projectcode BAAC Vlaanderen:	2016-694
Projectcode bureauonderzoek:	2016I196
Erkend archeoloog:	Jeroen Vanden Borre (2015/00021)
Veldwerkleider:	Lien Van der Dooren
Bewaarplaats archief:	BAAC Vlaanderen bvba
Grootte projectgebied:	ca. 3972 m²
Uitvoeringsperiode:	5 oktober ’16 – 20 oktober ’16 (5 werkdagen)
Aanleiding:	Verkavelingsaanvraag
Plan met gekende verstoringen:	zie hoofdstuk 1.1.4
Wettelijk depot:	BAAC Vlaanderen bvba
Resultaten (termen thesaurus):	nieuwe tijd, 18de eeuw, nieuwste tijd, bureauonderzoek, erf, boerenwoning, West-Vlaanderen, Hooglede, Gits

1.1.2 Archeologische voorkennis

Er is geen archeologische voorkennis voor handen voor het plangebied

1.1.3 Onderzoeksopdracht

Onderzoekstraject en juridisch kader

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed ex situ wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud in situ, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.
Het doel van het **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving.

Aanleiding

Naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag heeft BAAC Vlaanderen bvba in opdracht van H2 nv een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de opdrachtgever een verkaveling gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen die qua omvang een directe bedreiging betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

Wanneer de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig buiten een archeologische zone vallen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones, is volgens het

Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied te Hooglede Engelshofstraat bedraagt ca. 0,4 ha en valt buiten een archeologisch vastgestelde zone, m.a.w. een archeologienota dient bij de verkavelingsaanvraag te worden gevoegd.[3]

Ook is bij het raadplegen van het Geoportaal van Onroerend Erfgoed gebleken dat de onderzoekslocatie niet gelegen is binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed (GGA) te verwachten valt. Echter biedt dit (nog) geen sluitende garantie, daar bijvoorbeeld archeologisch onderzoeken uit een recent verleden niet staan aangegeven in de betreffende GGA-kaartlaag. Voor terreinen die binnen een GGA-zone liggen dient in principe geen archeologienota te worden opgemaakt.

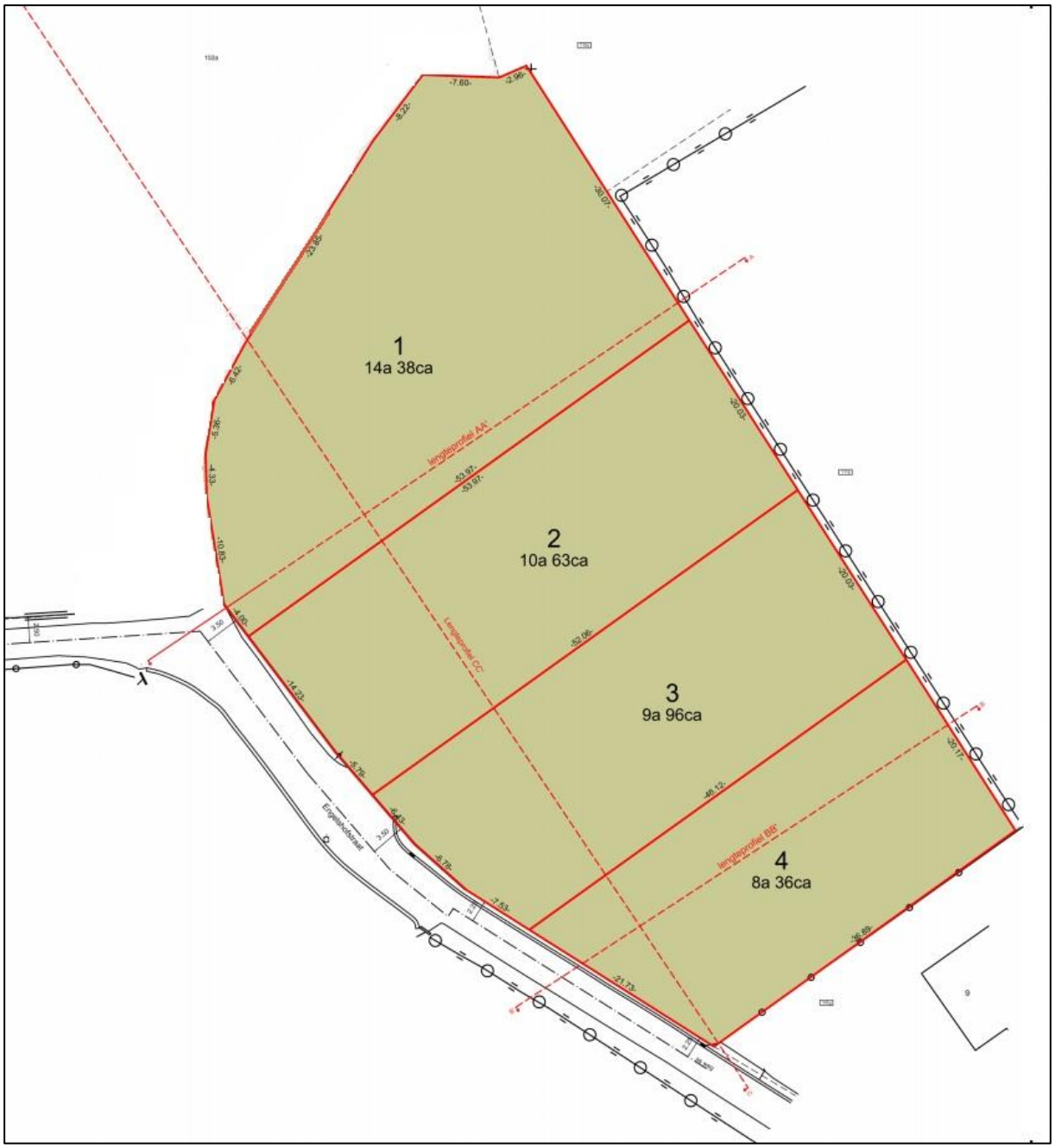
Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermd onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal.

1.1.4 Beschrijving geplande werken en gekende verstoringen

Geplande werken

De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling ter hoogte van het geselecteerde perceel. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

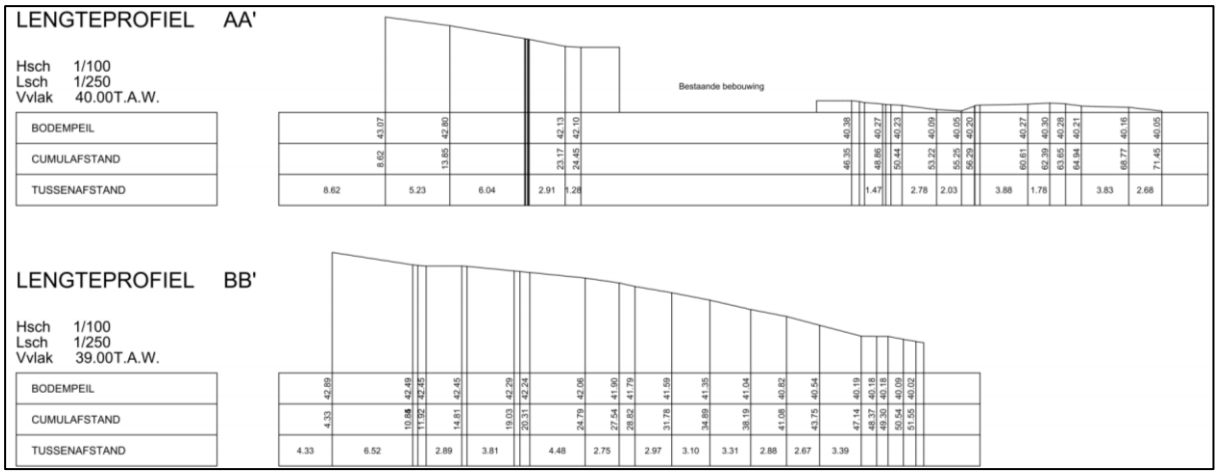
[3] https://geo.onroerenderfgoed.be.



Figuur 3: Weergave van de geplande ingreep[4]

Het perceel (perceelnummer 120c) wordt verkaveld in 4 nieuwe percelen (zie Figuur 3). Gezien het hoogteverschil tussen het zuidwesten en het noordoosten van het perceel (zie Figuur 4) zullen in een later stadium nivelleringswerken moeten worden uitgevoerd, maar effectieve bouwplannen waren bij opmaak van deze nota nog niet voorhanden. Aangezien het om een verkavelingsvergunning gaat, wordt bijgevolg uitgegaan van een volledige verstoring van het onderzoeksterrein.

[4] Plan verkregen via de opdrachtgever en bijgevoegd in bijlage.



Figuur 4: Gedetailleerde doorsnede van het plangebied (Doorsnede AA' & BB')[5]

Gekende verstoringen

Het terrein is tot op heden nog bewoond en in gebruikt als boerderij. Door de landmeter werd inmiddels een opmetingsplan opgesteld, zie Figuur 5. Wanneer men de gegevens van dit opmetingsplan combineert met een ortho-foto kunnen we een schematische inschatting maken van de verstoring, zie Figuur 6. De vijver bedraagt ca. 60 m², de bewoning en andere gebouwen ca. 937 m² en de verharde ondergrond ca. 910 m². In totaal wordt verwacht dat ca. 997 m² van het terrein effectief verstoord zal zijn tot het archeologisch loopvlak. Daarbij zal ook de verharde ondergrond een zekere invloed hebben op het bodemarchief, waardoor nog eens ca. 910 m² van het terrein een onzekere graad van verstoring kent. Dat betekent dat maximum maar ca. 2065 m² van het plangebied onverstoord zal zijn, de natuurlijke verstoring nog buiten beschouwing gelaten. Ter illustratie werden hier onder enkele foto's van de huidige situatie opgenomen.

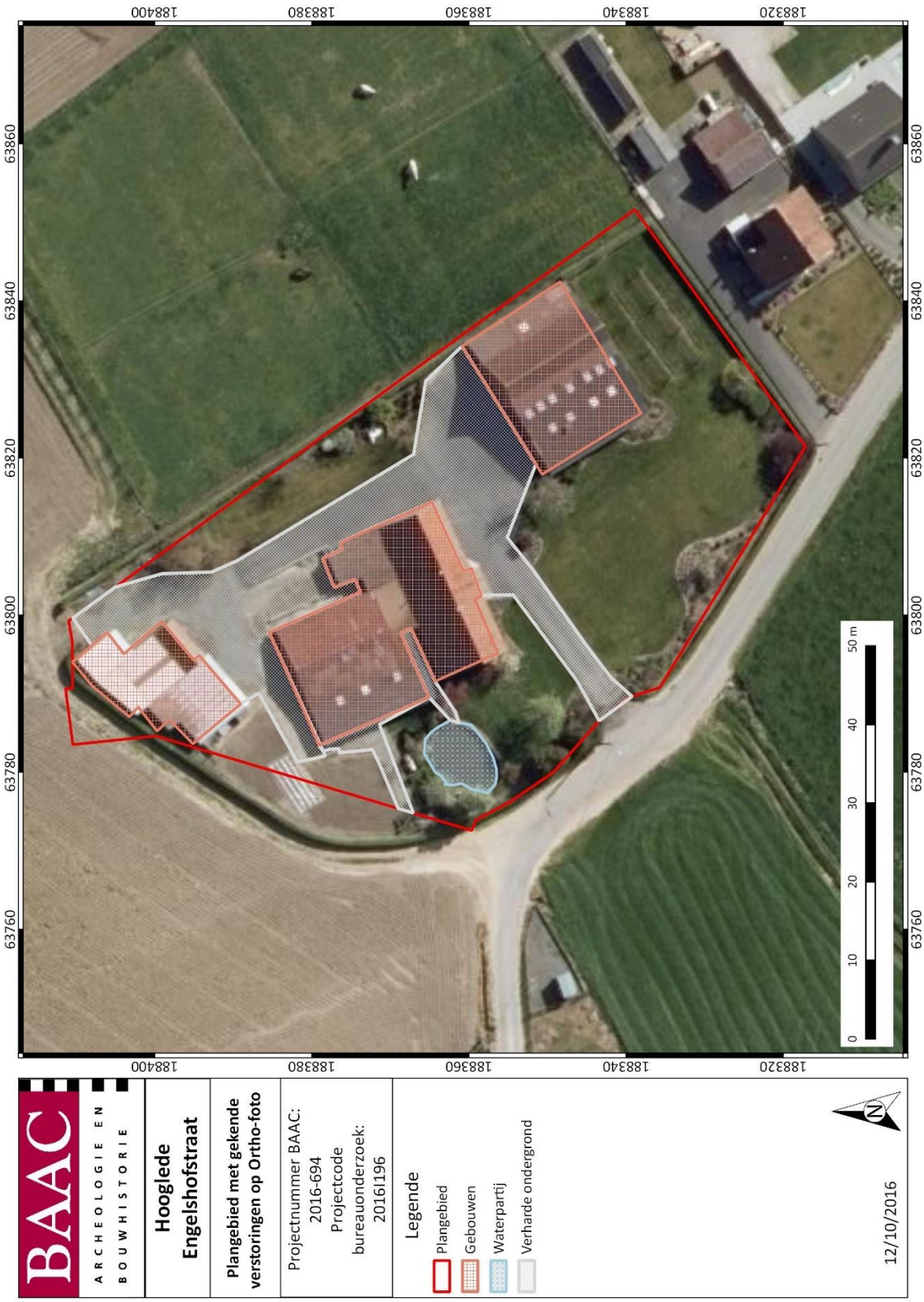
De bestaande gebouwen en wegverharding, zullen naar aanleiding van de geplande verkavelingswerkzaamheden ook allemaal gesloopt worden. Dergelijke werkzaamheden brengen op zich ook een zeker percentage verstoring met zich mee.

[5] Plan verkregen via de opdrachtgever en bijgevoegd in bijlage.



Figuur 5: Gedetailleerd opmetingsplan van het plangebied[6]

[6] Plan verkregen via de opdrachtgever en bijgevoegd in bijlage.



Figuur 6: Plangebied met schematische weergave van verstoringen (geplot op Ortho-foto[7])

[7] Agiv, 2016.



Figuur 7: Sfeerbeelden van de huidige situatie[8]

[8] Foto's verkregen via de opdrachtgever.

1.1.5 Randvoorwaarden

Indien uit het bureauonderzoek blijkt dat verder archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is, zal deze op een later tijdstip, na het in eigendom komen van de terreinen en de sloop van de bebouwing moeten worden uitgevoerd. Met uitzondering voor archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, dat in overleg wel kan/mag plaatsvinden.

1.2 Strategie en werkwijze

1.2.1 Bureauonderzoek: algemene doelstellingen

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

Het bureauonderzoek heeft – gezien een eerste studie van de cartografische bronnen - betrekking tot een terrein met een lage densiteit aan bebouwing in het verleden.[9] Bijkomend doel van dit bureauonderzoek heeft is een analyse van de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan de relevante ecologische en aardkundige gegevens en bronnen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische sites aanwezig binnen het onderzoeksterrein?
- Wat is de aard van deze sites?
- Wat is de bewaringstoestand van deze sites?
- Wat is de waarde van deze sites?
- Wat is de relatie tussen deze sites en het landschap?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze sites?

1.2.3 Heuristiek bureauonderzoek

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting onderzoekslocatie, is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij worden de gekende archeologische, historische en geologische/geografische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd. Aansluitend wordt een uitgebreide cartografische analyse van de onderzoekslocatie uitgevoerd. Volgende kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

[9] Zie: **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden. Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart
- Bodemgebruikskaart
- Potentiële-bodemerosiekaart

Hierbij moet worden opgemerkt dat de bodemgebruikskaart feitelijk niet geschikt is voor bestudering op perceelsniveau. In de begeleidende tekst op de website van AGIV staat het volgende: *'De informatie die door deze datasets gegeven wordt is kleinschalig. Dit heeft een belangrijke implicatie. De informatie die men haalt uit een groter gebied zoals bijvoorbeeld een provincie of het volledige Vlaamse gewest zal nauwkeuriger zijn dan de informatie die men tracht te halen uit bijvoorbeeld een bepaalde buurt. Dit wordt duidelijk wanneer ingezoomd wordt in het digitale bestand. Naarmate de kaart steeds meer vergroot wordt zal op een bepaald moment de samenhang tussen de verschillende bodemgebruikstypes verdwijnen. Het is dan ook sterk aan te raden deze kaart niet te gebruiken voor lokale studies. De informatie die hieruit gehaald wordt, is onzeker*.' [10] De kaart werd toegevoegd omdat ze vereist wordt in de Code van Goede Praktijk, maar moet met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

De geomorfologische kaart[11] werd geconsulteerd en besproken binnen deze studie maar wegens eigendomsrechten niet weergegeven.

Historische en archeologische bronnen:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen/Popp-kaart
- Vandermaelen-kaart

De CAI-kaart wordt weergegeven met het grootschalig referentiebestand als onderkaart. De onmiddellijke omgeving rondom wordt op de Ferraris-, Atlas der Buurtwegen, Popp- en Vandermaelenkaart besproken. De beschrijving gebeurde onder meer op basis van de legende uit *België in kaart.* Indien er een bijzondere locatie op te merken is, wordt deze, indien mogelijk, vernoemd

[10] https://download.agiv.be/Producten/Detail?id=12&title=Bodembedekkingsbestand_opname_2001
[11] https://www.researchgate.net/publication/283321942_Geomorfologische_Kaart_-_Kaartblad_Oostende

bij naam en uitgebreider beschreven. De historische en archeologische kaarten worden gebruikt om een historisch-archeologische interpretatie van de locatie te bekomen.

Onderhavig document werd voorgelegd aan Willem Hantson (intergemeentelijke dienst RADAR) die het verslag heeft doorgenomen en toevoegingen heeft gedaan. Verder werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen door derden.

1.3 Assessment Bureauonderzoek

1.3.1 Methoden en technieken

Vondsten: N.V.T.

Stalen: N.V.T.

Conservatie: N.V.T.

Sporen: N.V.T.

1.3.2 Landschappelijke en bodemkundige situering

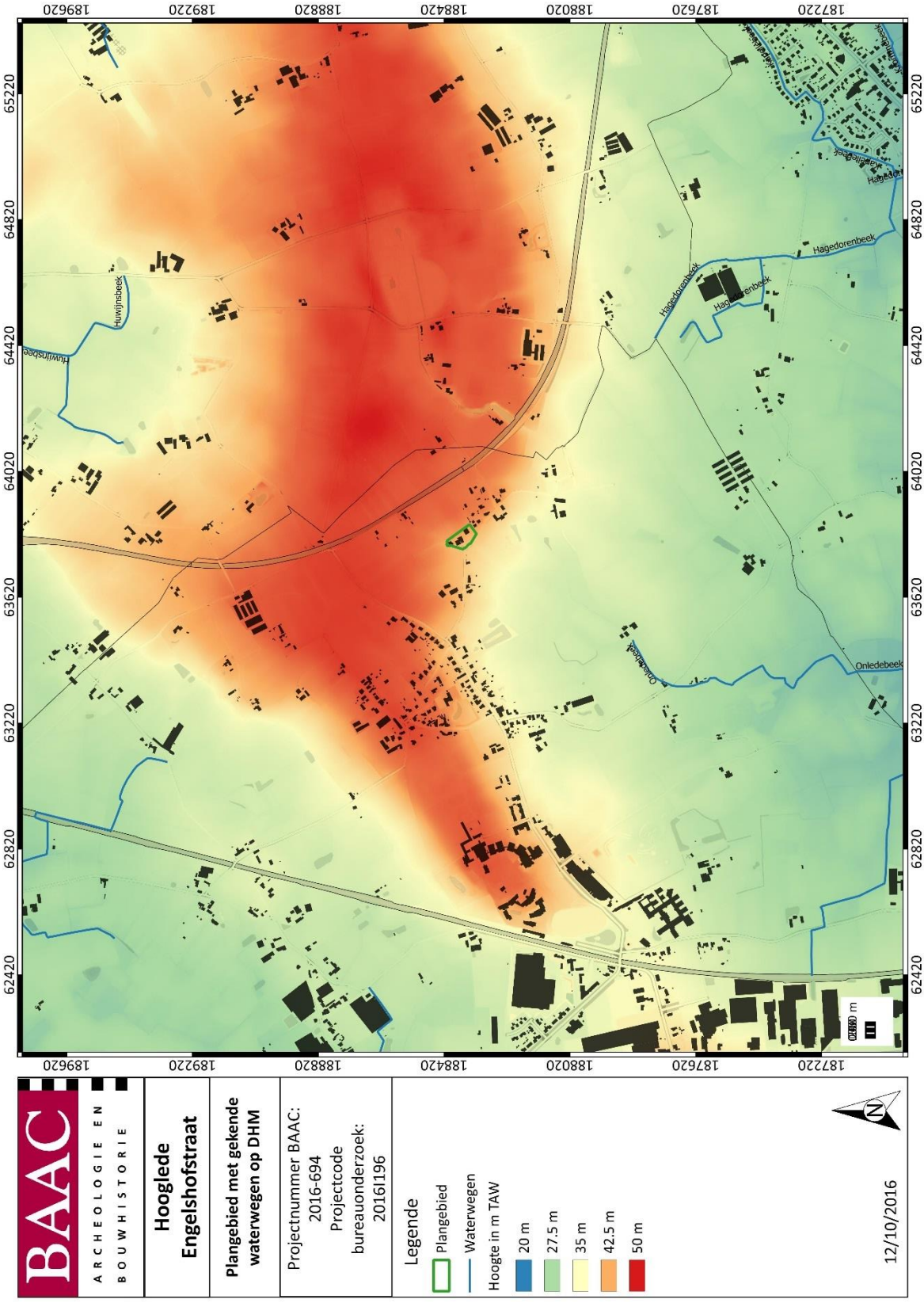
Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Figuur 1. Het onderzoeksgebied is gelegen aan de Engelshofstraat te Gits, een deelgemeente van Hooglede. Gits werd pas in 1977 een deelgemeente van Hooglede en wordt vooral gekenmerkt door landbouw- en industriegebied, afgewisseld met woongebied. Gits bestaat uit verschillende wijken waaronder de Onledemolen-wijk waarbinnen het plangebied gelegen is.[12]

De noordelijke helft van het plangebied is omgeven door akkerland, de zuidelijke zijde van het gebied grenst aan de Engelshofstraat. Algemeen situeert het plangebied zich binnen een eerder landelijke omgeving met lintbebouwing. Ongeveer 160 m ten oosten van het terrein loopt een spoorweg, van noord naar zuidwest. Ten westen van het plangebied op ongeveer 250 m, bevindt zich een bewoningskern.

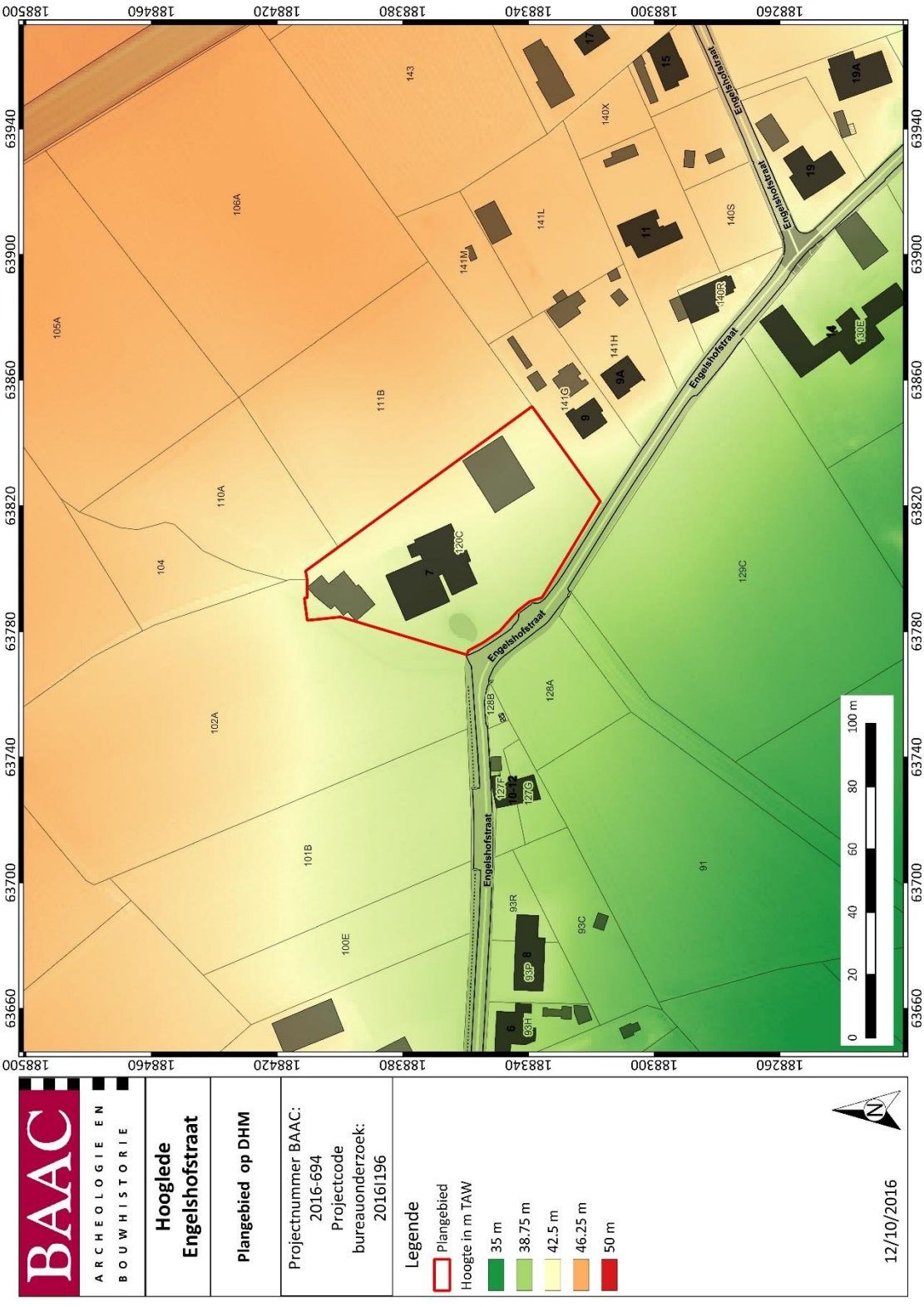
De omgeving wordt gekenmerkt door een golvend reliëf met als hoogtepunt de Gitsberg (ca. 47 m) en Onledemolen (ca. 49 m). Deze maken deel uit van de Heuvelrug van Aarsele, een heuvelketen die de waterlopen van de IJzer en de Leie verdeeld. Het plangebied zelf is gelegen op een helling, het laagste punt situeert zich rond ca. 40 m, terwijl het hoogste punt zich situeert rond 43 m TAW.

[12] Invenatris Onroerend Erfgoed, 2016.



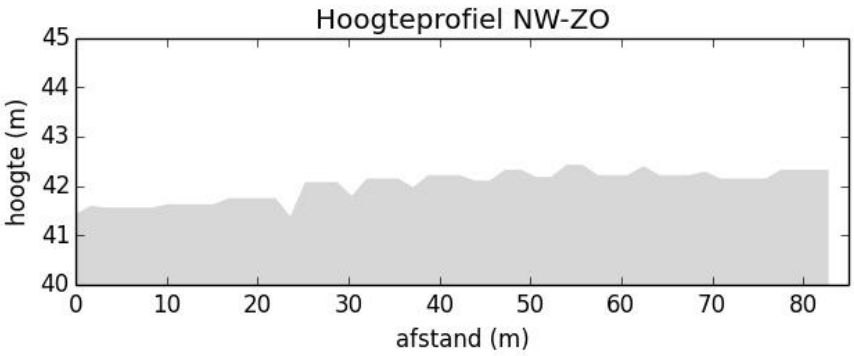
Figuur 8: Situering van het onderzoeksgebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met de gekende waterwegen (DHMII)[13]

[13] AGIV 2016a.



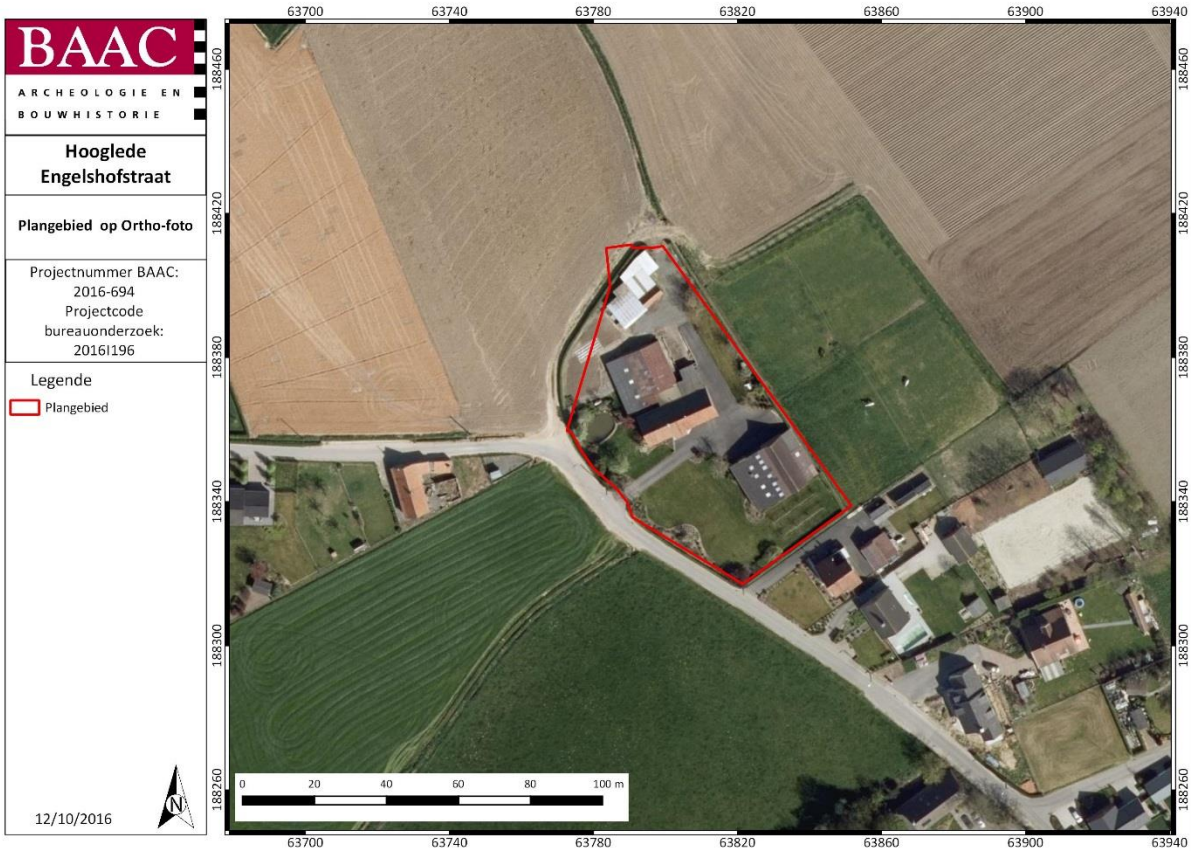
Figuur 9: Detail van het onderzoeksgebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMII)[14]

[14] AGIV 2016a.



Figuur 10: Hoogteverloop terrein [15]

Het onderzoeksgebied heeft een totale oppervlakte van 3972 m², waar tot op heden een woning is gevestigd met verschillende bijgebouwen, een vijver en verharde ondergrond. Al deze zaken hebben in meer of mindere mate reeds een invloed gehad op het plangebied zoals eerder beschreven in hoofdstuk 1.1.4. Op Figuur 11 is te zien dat de afbakening van het plangebied niet volledig overeenstemt met de afbakening van het erf. Vermoedelijk is in de loop der jaren het perceel organisch geëvolueerd. Voor de aanduiding van het plangebied is de kadastrale afbakening gevolgd.

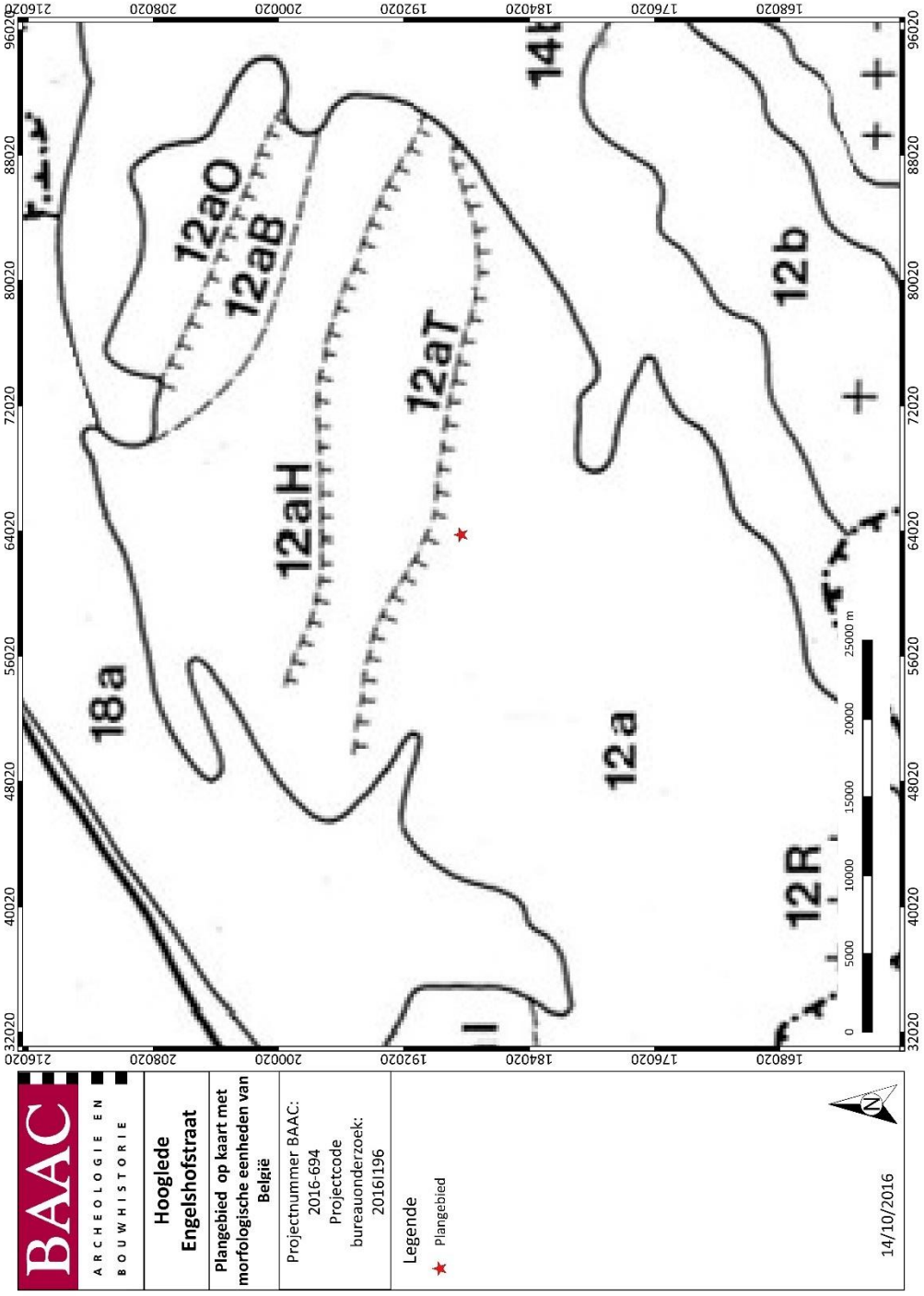


Figuur 11: Situering van het onderzoeksgebied op de Ortho-foto[16]

[15] AGIV 2016a.
[16] AGIV 2016a.

Landschap en hydrografie

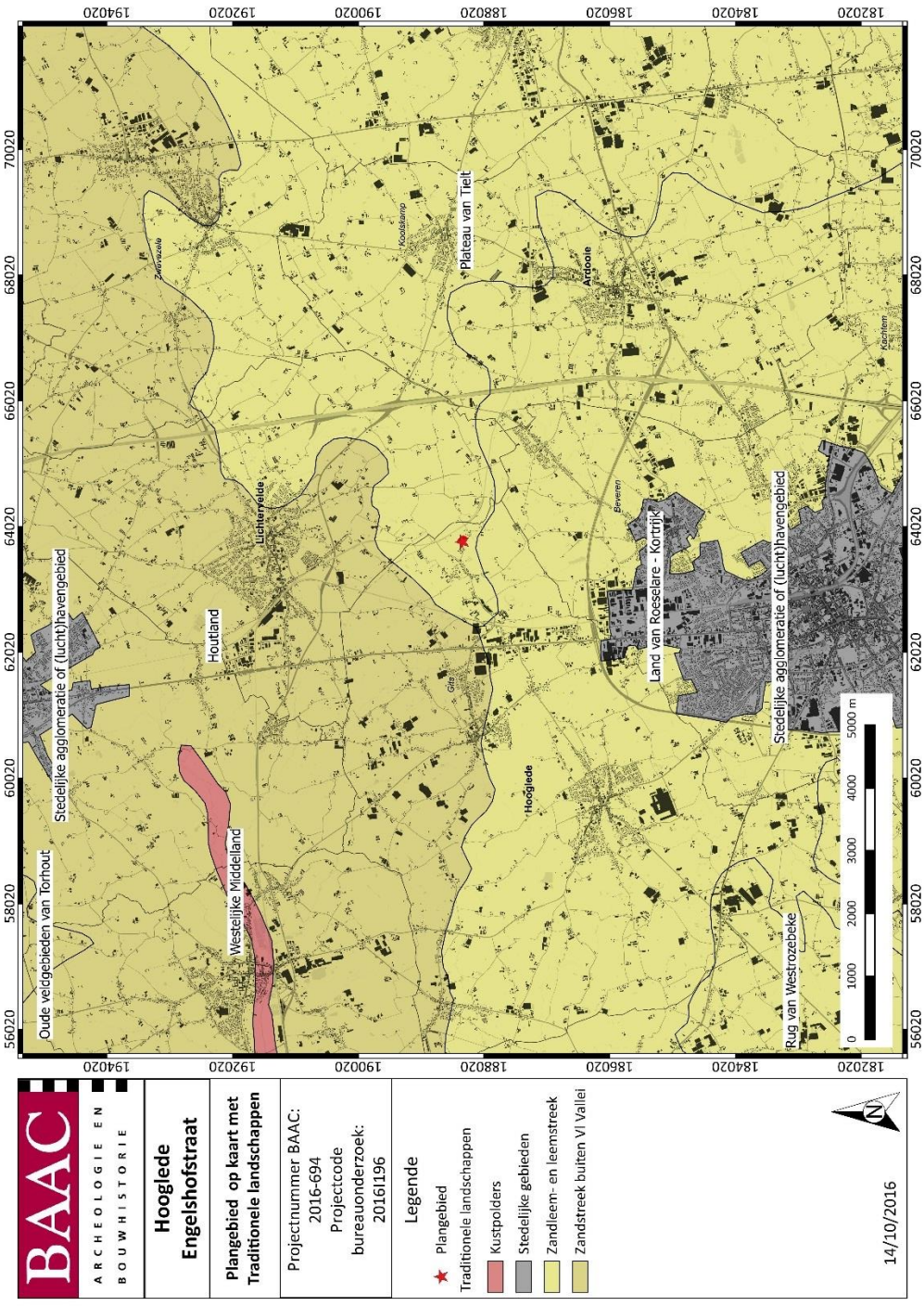
Volgens de geomorfologische eenheden van België, bevindt het plangebied zich in het interfluvium van de kustvlakte/Leievallei (12a), met ten noorden de Cuesta van Tielt (12aT) (Figuur 12).[17]



Figuur 12: Plangebied gesitueerd op kaart met de Morfologische eenheden van België[18]

[17] Denis, 1992.
[18] Denis, 1992.

Het onderzoeksterrein bevindt zich volgens de Traditionele Landschappenkaart ter hoogte van het Plateau van Tielt, tussen Houtland en het Land van Roeselare-Kortrijk. Het Plateau van Tielt wordt gekenmerkt door een zacht golvend plateau met een sterk verspreide bewoning. Het landschap biedt weidse panoramische zichten, door onder meer het gebrek aan bos.[19]



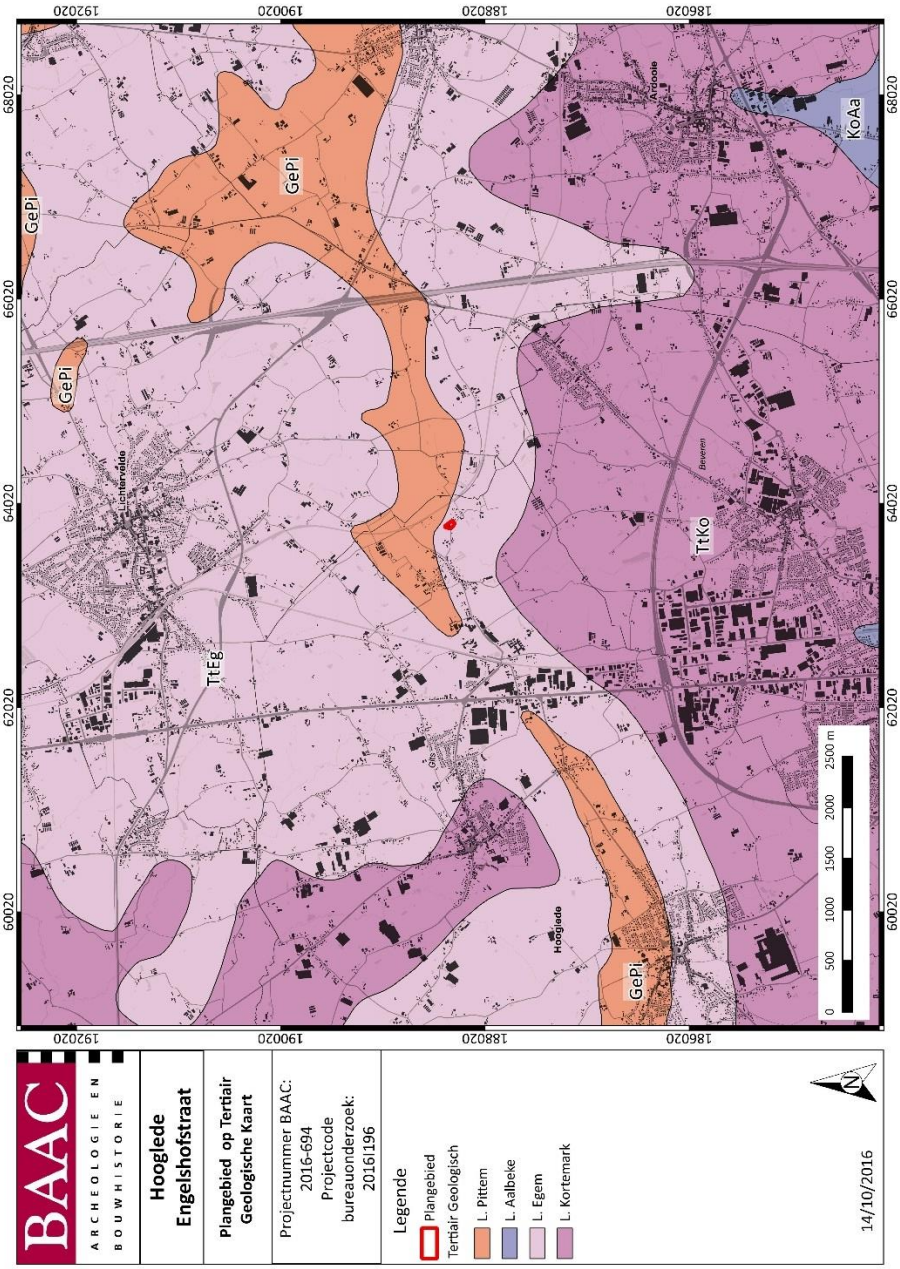
Figuur 13: Plangebied gesitueerd op de kaart met Traditionele Landschappen[20]

[19] Antrop, 2002.
[20] Antrop, 2002.

Paleogeen en Neogeen (Tertiair)

Op basis van de *Databank Ondergrond Vlaanderen*[21] wordt binnen het plangebied het tertiair substraat gevormd door het lid van Egem, dat een onderdeel is van de Formatie van Tielt. Het bestaat uit grijsgroen, zeer fijn zand, kleilagen en zandsteenbanken, glimmerhoudend met glauconiet.

Ten noorden van het plangebied bevindt zich het lid van Pittem, deel van de Formatie van Gentbrugge. Dit bestaat uit grijsgroene, sterk zandhoudende klei met plaatselijke zandsteenbanken (veldsteen), weinig glimmerhoudend en met weinig glauconiet. Ten zuiden van het onderzoeksterrein ligt het lid van Kortemark, deel van de Formatie van Tielt. Dit is grijze tot grijsgroene klei tot silt met dunne zand- en siltbanken.



Figuur 14: Situering van het onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart[22]

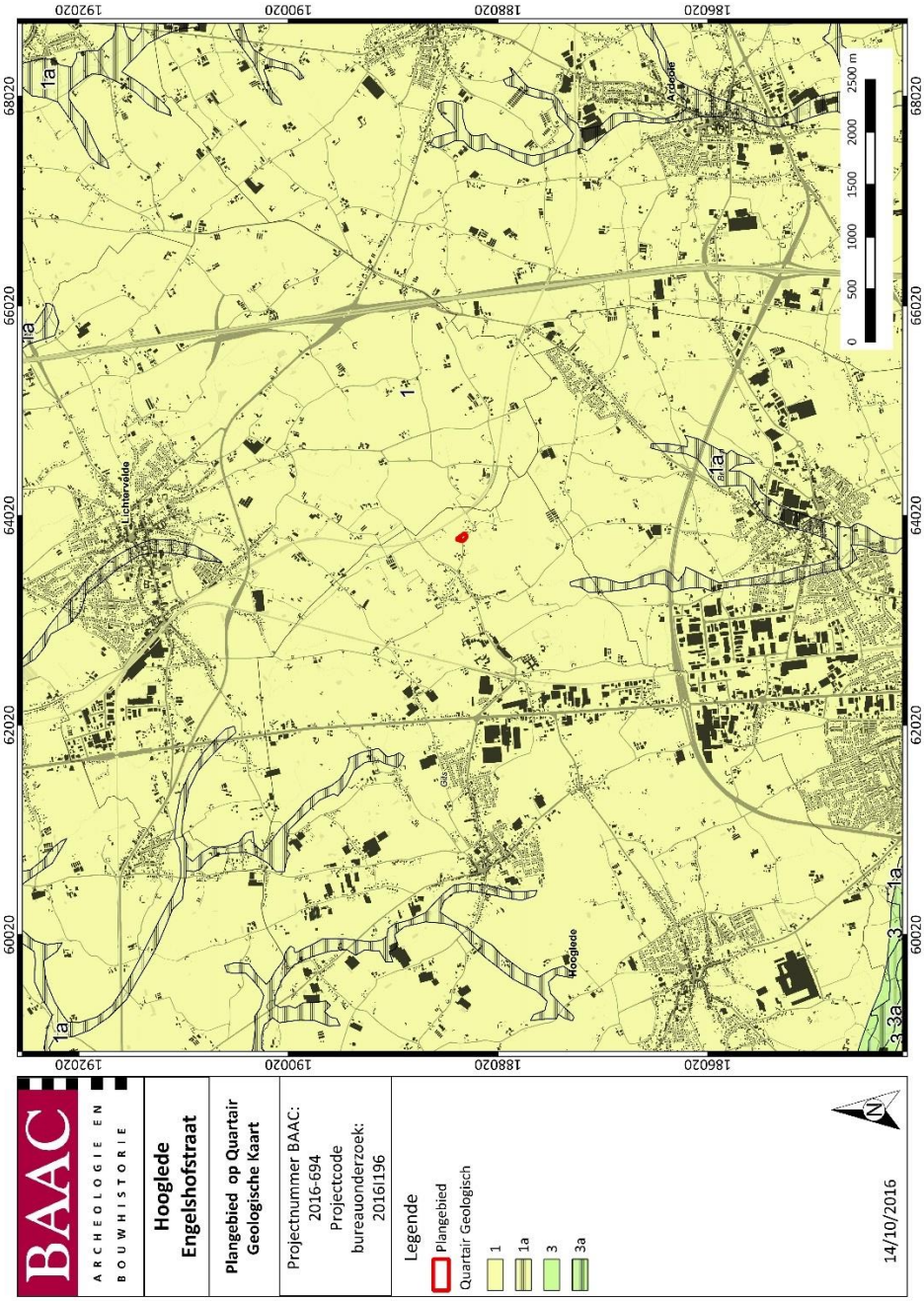
[21] DOV Vlaanderen, 2016a.

[22] DOV Vlaanderen, 2016b.

Quartair

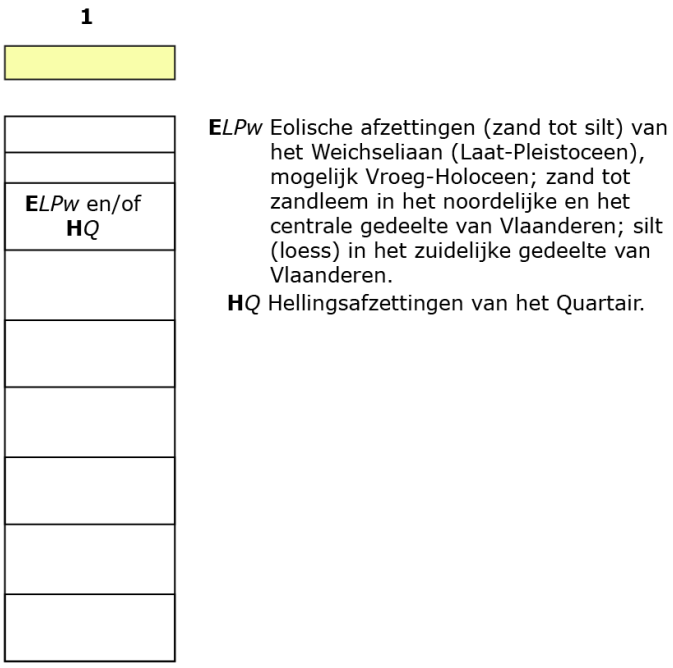
Volgens de quartairgeologische kaart zijn er in het plangebied eolische afzettingen aanwezig in de vorm van zand tot silt uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen (**E***LPw*), bovenop hellingsafzettingen uit het Quartair (**H***Q*). Deze afzettingen bevinden zich bovenop fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) (**F***LPw*).

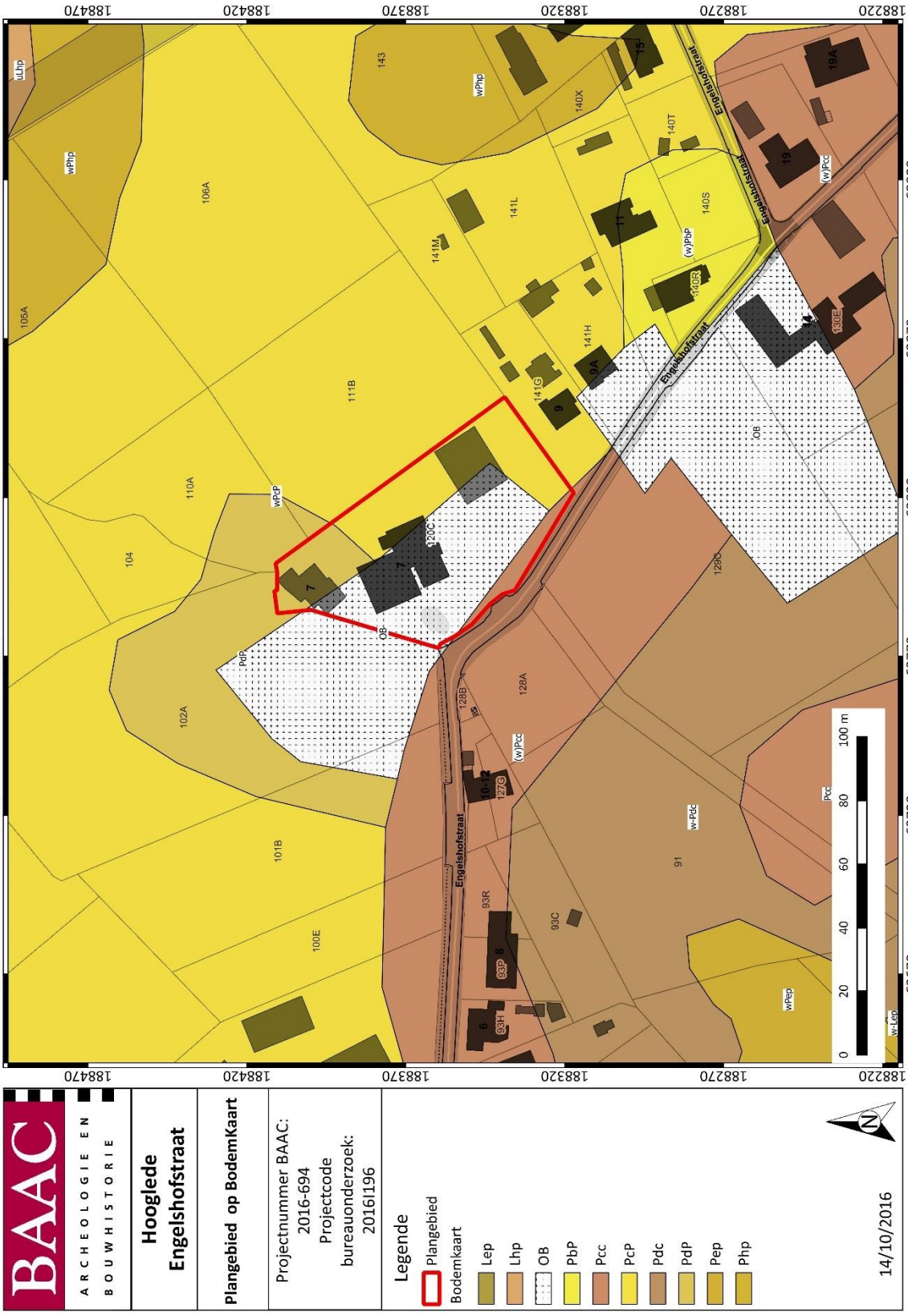
Er zijn in het plangebied geen holocene en/of tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (1). Slechts 1km ten zuiden en 2 km ten noorden zijn er holocene en/of tardiglaciale afzettingen (a) bovenop de Pleistocene sequentie (1) gekarteerd.



Figuur 15: Situering van het onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart schaal 1:200.000[23]

[23] DOV Vlaanderen, 2016b.

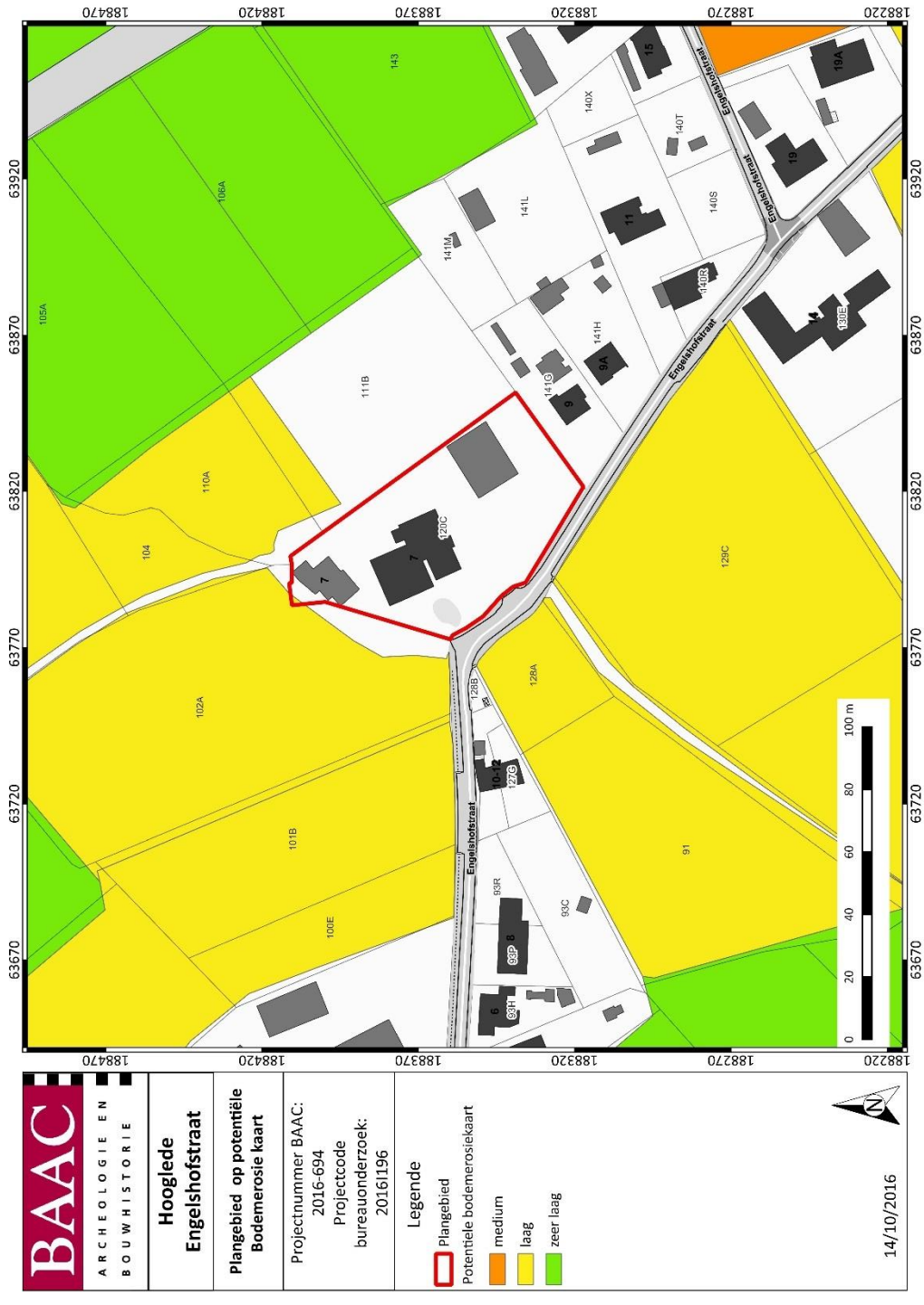

1
EQ
EQ
EQ



Figuur 17: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart van Vlaanderen[28]

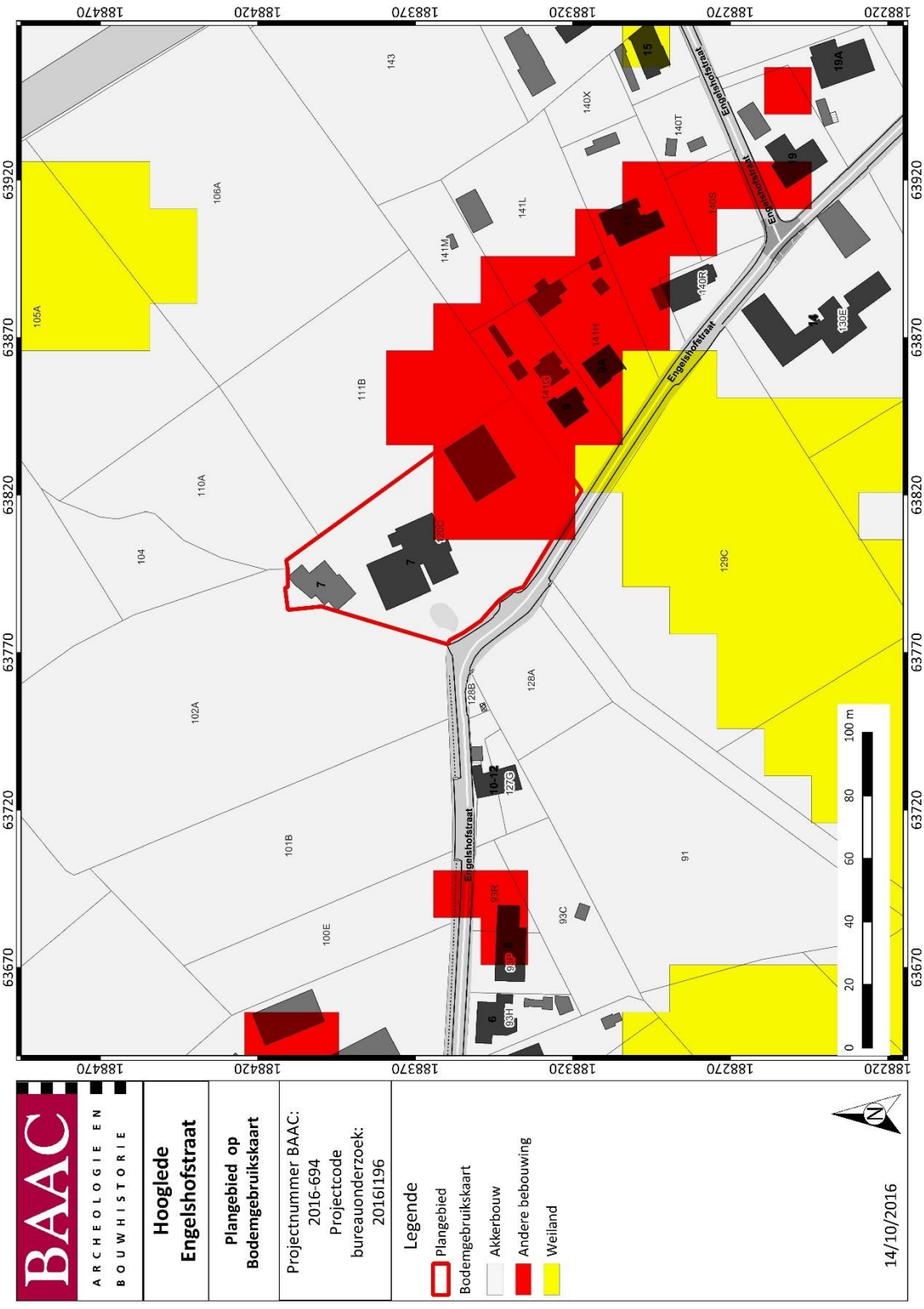
[28] AGIV 2016b.

Op de bodemerosiekaart wordt de potentiële erosie ter hoogte het onderzoeksterrein niet gekarteerd. Maar de ruime omgeving wordt gekarteerd als lage en zeer lage erosie. Op de bodemgebruikskaart wordt het zuiden van het plangebied gekarteerd als andere bewoning. Het overige deel van het terrein is gekarteerd als landbouwgrond.



Figuur 18: Situering onderzoeksgebied op de bodemerosiekaart van Vlaanderen[29]

[29] AGIV 2016b.



Figuur 19: Situering onderzoeksgebied op de bodemgebruikskaart van Vlaanderen[30]

[30] AGIV 2016b.

1.3.3 Historiek

Hooglede

Het onderzoeksgebied ligt in Gits, een deelgemeente van Hooglede. Hooglede werd voor het eerst vermeld in 847 als "*Ledda*", de naam evolueerde naar "*Leda*" in 1187, "*Holeda*" en "*Hovelede*" in 1218, *"Hogeleida*" in 1268, "*Hoghelede*" in 1297, "*Hooglede*" in 1569 en "*Hooghlee*" in 1603. Oorspronkelijk werd de gemeente enkel genoemd als *lede,* naar de helling waarop het gelegen is. Later, vanaf de 13de eeuw, werd het bijvoeglijk naamwoord hoog toegevoegd aan de naam.[31] Door de gunstige ligging werd Hooglede al heel vroeg een nederzetting, al wordt in de schriftelijke bronnen geen consensus gevonden over een stichtingsdatum. Sporen uit de Vroeg-Romeinse periode[32] sluiten aan bij de hypothese rond vroege bewoning.

In 899 zal de kerk van Ledda door Karel de Eenvoudige geschonken worden aan de abdij Elnone te Sint-Armand. Het patronaat zal vervolgens in 1745 worden overgedragen aan de proosdij van Sint-Amandus te Kortrijk. In 1863 wordt een kapel in "De Gheete" opgericht, die in 1898 de erkenning van Sint-Jozef als parochie zal krijgen. Begin jaren 60 zal het gehucht Sleihage een parochie worden.[33]

Door de ligging is Hooglede verschillende malen als hoofdkwartier aangesteld voor militairen. Dit zowel voor de geallieerden (1694, 1706 en 1708) als de fransen (1695-1696 en 1745-1748). Verschillende gewelddadige evenementen en epidemieën zorgde ervoor dat Hooglede een hoge sterfte kende tijdens de 18de eeuw.[34]

Om de armoedejaren bij het begin van de 19de eeuw te bestrijden, werd onder meer een spinschool opgericht voor vrouwen.[35] In 1914, bij aanvang van de oorlog, bestond de industrie in Hooglede nog uit enkele brouwerijen, steenbakkerijen, verschillende molens, een melkerij en een textielfabriek. Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt Hooglede door de Duitsers bezet. Het dorp heeft een functie als bevoorradings- en verzorgingscentrum, met onder meer een materialendepot ter hoogte van het station en maakt deel uit van de Flandernstellung I met onder meer bunkers ter hoogte van de Meiboomstraat, Grote Noordstraat en de Bergstraat. De gemeente krijgt het zwaar te verduren tijdens de oorlog. Ter herdenking wordt een Duits oorlogskerkhof opgericht en meerdere gedenktekens. Na de oorlog werden noodwoningen opgericht en vanaf 1919 keerde de bevolking terug naar Hooglede.[36]

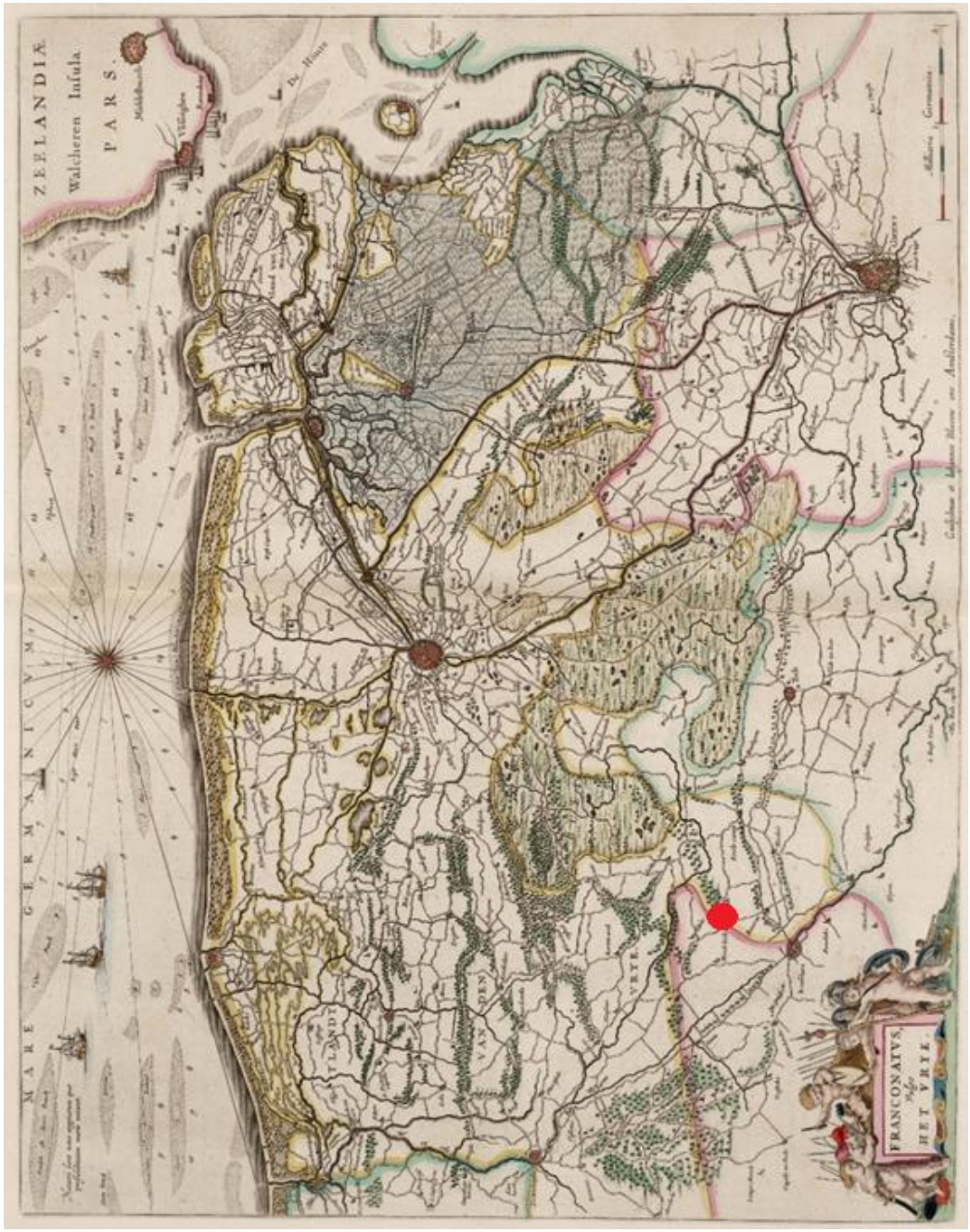
Gits

Gits werd voor het eerst vermeld in 1088 als "*Giddis*", later evolueerde de dorpsnaam naar "*Ghidis*" in 1144 en "*Gids*" of "*Ghits*" in 1218. Mogelijks is de naam afkomstig van een genitief van de Germaanse persoonsnaam "*Giddo"* of een Voorgermaanse waternaam "*Gheldhos*": stromende beek.[37]

Volgens sommige bronnen werd de Gitsberg sinds het neolithicum bezocht of zelfs bewoond. Zo werden niet enkel neolithische overblijfselen aangetroffen maar ook Romeinse muntstukken terug gevonden. Mogelijks liep zelf een diverticulum van Doornik over Kortrijk via Gits naar Oudenburg. Maar bij gebrek aan betrouwbare bronnen, blijft dit maar een indicatie. In de oorkonde uit 1088, waarin het patronaatrecht van de kerk geschonken wordt aan het Sint-Pieterskapitel te Rijsel, wordt voor het eerst melding gemaakt van "*de kerk van Giddis*". Kort nadien zal Gits een parochie worden die

[31] DEBRABANDERE, 2010.
[32] Inventaris onroerend erfgoed 2016a.
[33] Inventaris onroerend erfgoed 2016a.
[34] HASQUIN, 1980.
[35] HASQUIN, 1980.
[36] Inventaris onroerend erfgoed 2016a.
[37] DEBRABANDERE, 2010.

ressorteerde onder de kasselrij Ieper en de kasselrij het Brugse Vrije, zoals aangeduid op Figuur 20. Gits bestond uit verschillende heerlijkheden die elk een rijke geschiedenis kennen op feodaal vlak met Ogierlande als voornaamste. Ogierlande en Gits werden in 1753 zelfs tot baronie vergeven. Tijdens de Franse Revolutie verdwenen deze heerlijkheden. Onder die Franse bezetting vonden verschillende boerenopstanden plaats, waarop het dorp het centrum werd voor het West-Vlaams Stevenisme, een beweging die zich van de Rooms-katholieke Kerk afscheidde uit tegenstand tegen de godsdienstpolitiek van Napoleon. Pas in 1853 zou de kerk zich opnieuw verzoenen met de staat.[38]



Figuur 20: Plangebied op kaart met aanduiding Brugse Vrije (Willem Janszoon Bleau-1664)[39]

[38] HASQUIN, 1980.
[39] Willem Janszoon Bleau, 1664.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog, aan het einde van 1914, komt het oorlogsfront dicht bij Gits en wordt onder meer een Duits vliegveld aangelegd ter hoogte van de Onledemolen. Ook de munitietram tussen Lichtervelde en Hooglede loopt over het grondgebied. Aan het einde van deze oorlog zullen de representatieve gebouwen verwoest worden zoals bijvoorbeeld de kerk, de molens en verschillende burgerwoningen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zal de gemeente in september 1944 bevrijd worden door de Polen.[40]Vooral het centrum van de deelgemeente heeft te lijden onder het oorlogsgeweld, het wijk rond het plangebied blijft gespaard.

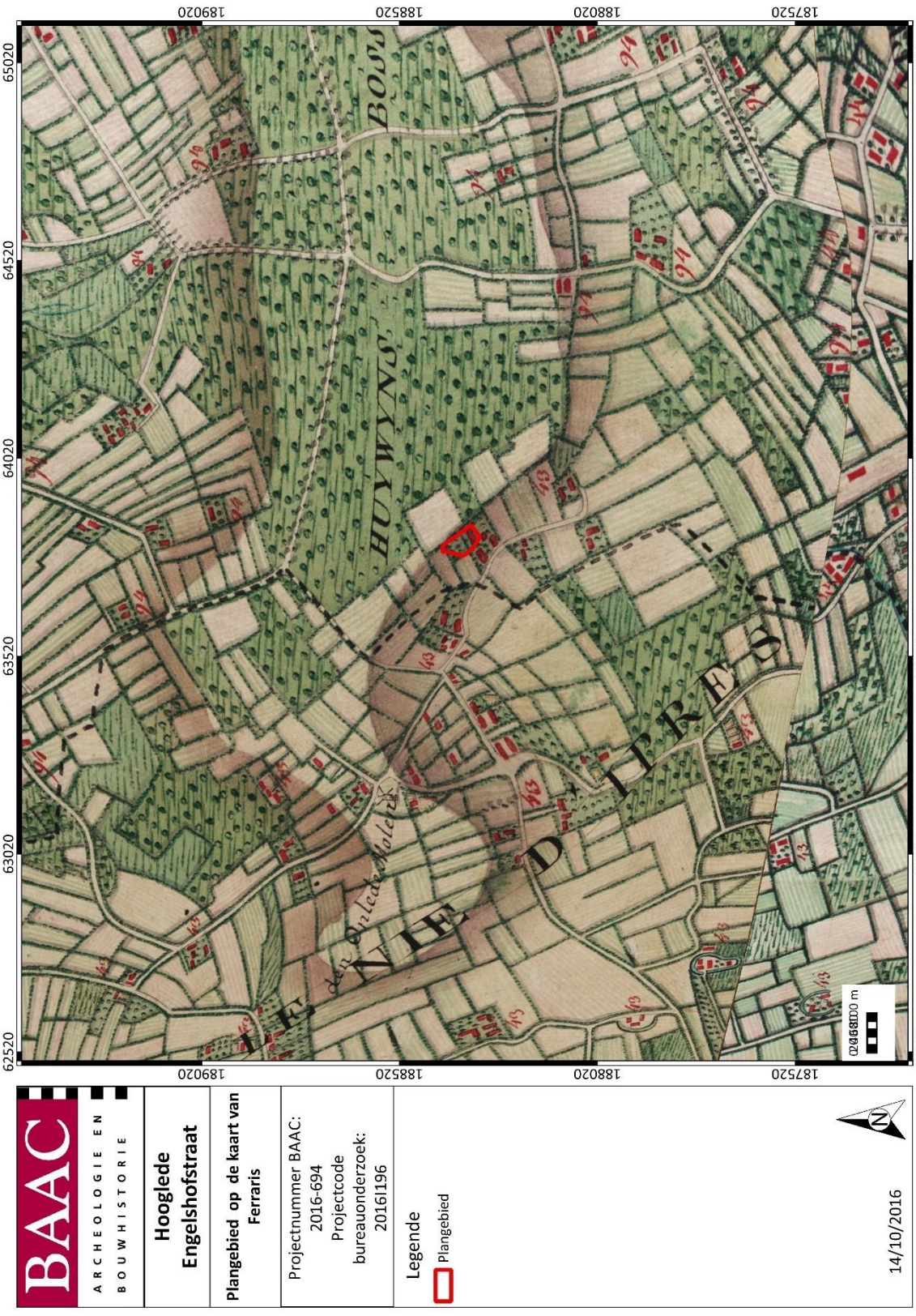
1.3.4 Cartografische bronnen

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing aan de onderzoekslocatie door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

De oudste bruikbare cartografische bron voor plangebied gelegen aan de Engelshofstraat is vermoedelijk de hierboven reeds vermelde kaart van Willem Janszoon Bleau uit 1664, met aanduiding van de Brugse Vrije (Figuur 20). Deze kaart is eerder illustratief om aan te tonen dat het dorp Gits op de grens lag tussen de Brugse Vrije en de Kasselrij Ieper. Specifiek met betrekking tot het plangebied geeft deze kaart geen informatie.

Een volgende kaar is de Kaart van Ferraris. De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van Joseph de Ferraris, een generaal bij de Oostenrijkse artillerie en veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied.[41] Op de kaart van Ferraris zijn ter hoogte van het plangebied één of twee boerderijen te zien. Het is niet helemaal duidelijk of één van de gebouwen afgescheiden wordt door een bomenrij of de gebouwen gewoon gelegen zijn binnen een boomgaard. Duidelijk op de kaart is de grens tussen de kasselrij van Ieper en de Brugse Vrije, aangeduid in stippellijn. Naast het plangebied loopt de voorganger van de Engelshofstraat. Ten noordoosten van het plangebied liggen de *Huyswyns Bosschen*. De grens van dit bos is tegenwoordig 300m meer naar het oosten opgeschoven en enorm inkrimpt. Op heden heeft het plaats gemaakt voor akker- en weilanden. Naast het bos wordt het landschap gedomineerd door kleine akkerlanden afgeboord door heggen, allen georiënteerd naar de wegen. Da schaduw lijnen illustreren de heuvelrug. *Den Onledemolen* ten noordwesten van het plangebied, is één van de hoogste punten van de omgeving en de hele wijk werd naar deze molen vernoemd.

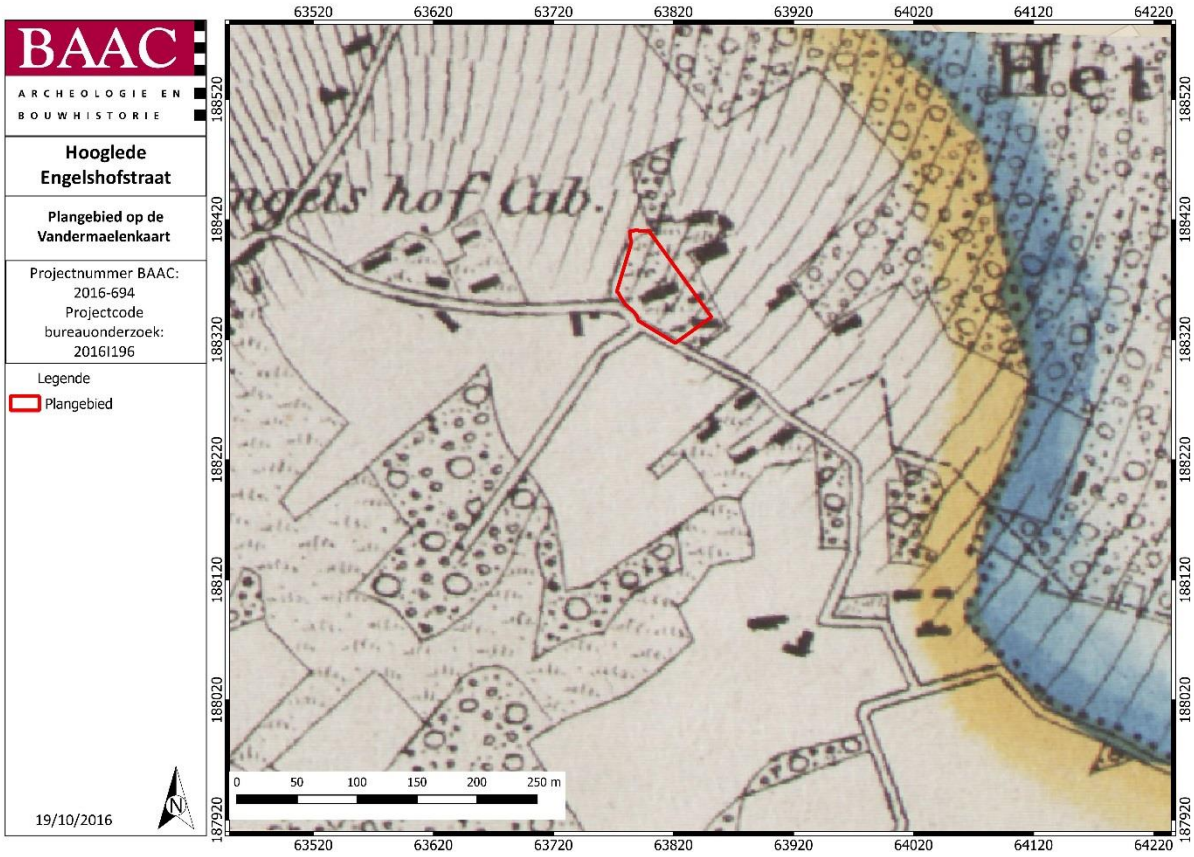
[40] Inventaris Onroerend Erfgoed, 2016.
[41] http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html



Figuur 21: Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied[42]

[42] Geopunt 2016b.

Een volgende bron zijn de Vandermaelenkaarten, die tussen 1795 en 1869 zijn gemaakt door Philippe Vandermaelen. Zijn gedetailleerde (schaal 1:20.000) 'Carte topographique de la Belgique' is tussen 1846 en 1854 gemaakt en bestaat uit 250 folio's.[43] De weg die van west naar oost loopt komt overeen met de Engelshofstraat. De weg die ter hoogte van het plangebied vertrekt vanuit deze straat naar het zuiden toe is tegenwoordig een landweg. Ter hoogte van het huidige plangebied is de boerderij die werd afgebeeld op de kaart van Ferraris inmiddels uitgebreid. Verschillende gebouwen werden toegevoegd aan het complex. De hoogtelijnen maken de ligging ter hoogte van de helling heel visueel en komen tot een hoogtepunt bij de Onledegoedmolen. De grens van het Huywyns Bosch (op de Vandermaelenkaart *Het Wynt Bosch* genoemd) lijkt hier gelijkaardig aan de begrenzing op de Ferrariskaart. En op de kruising ten noordwesten van het plangebied is de "*Engels hof Cabine*" gesitueerd, de inspiratie voor de huidige naam van de straat. Dergelijke huizen waren veelal lusthoven of iets soortgelijkend.

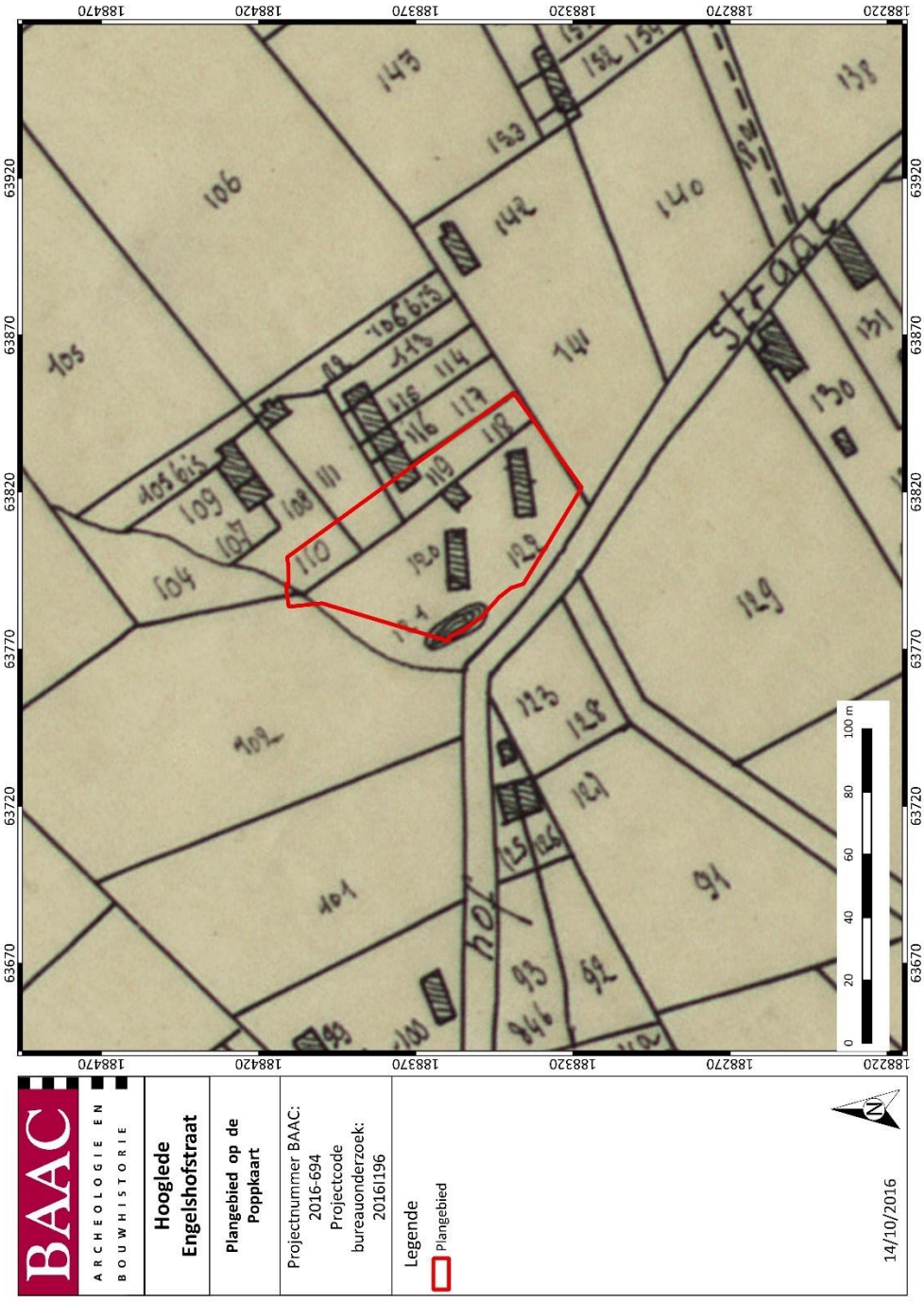


Figuur 22: Vandermaelenkaart uit 1854 met aanduiding van het plangebied[44]

De situatie op de Atlas der Buurtwegen brengt geen nieuwe informatie aan dan de reeds geconsulteerde kaarten werd om die reden dan ook achterwege gelaten.

De situatie op de Popp-kaart uit de 2de helft 19de eeuw (1842-1879) toont dat het plangebied overeenkomt met twee percelen die gelijklopen met de actuele percelering. Het erf toont sterke gelijkenissen met de huidige indeling, het woonhuis staat ongeveer op dezelfde plaats waar tot op heden een woonhuis staat. Ook de poel is reeds aanwezig ten westen van het huis.

[43] http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403
[44] Geopunt 2016.



Figuur 23: Popp-kaart uit 1842-1879 met aanduiding van het plangebied[45]

Op de historische kaarten staat reeds een historische voorloper van de huidige boerderij. Gezien de na-oorlogse architectuur van de huidige bebouwing, wordt verwacht dat de restanten van de historische voorganger zo goed als volledig vernield zijn tijdens de verbouwingen. Maar het is duidelijk dat de ligging op een hoge en droge plaats in het landschap een sterke aantrekkingskracht had voor bewoning en akkerbouw in het verleden.

[45] Geopunt 2016.

1.3.5 Archeologische data

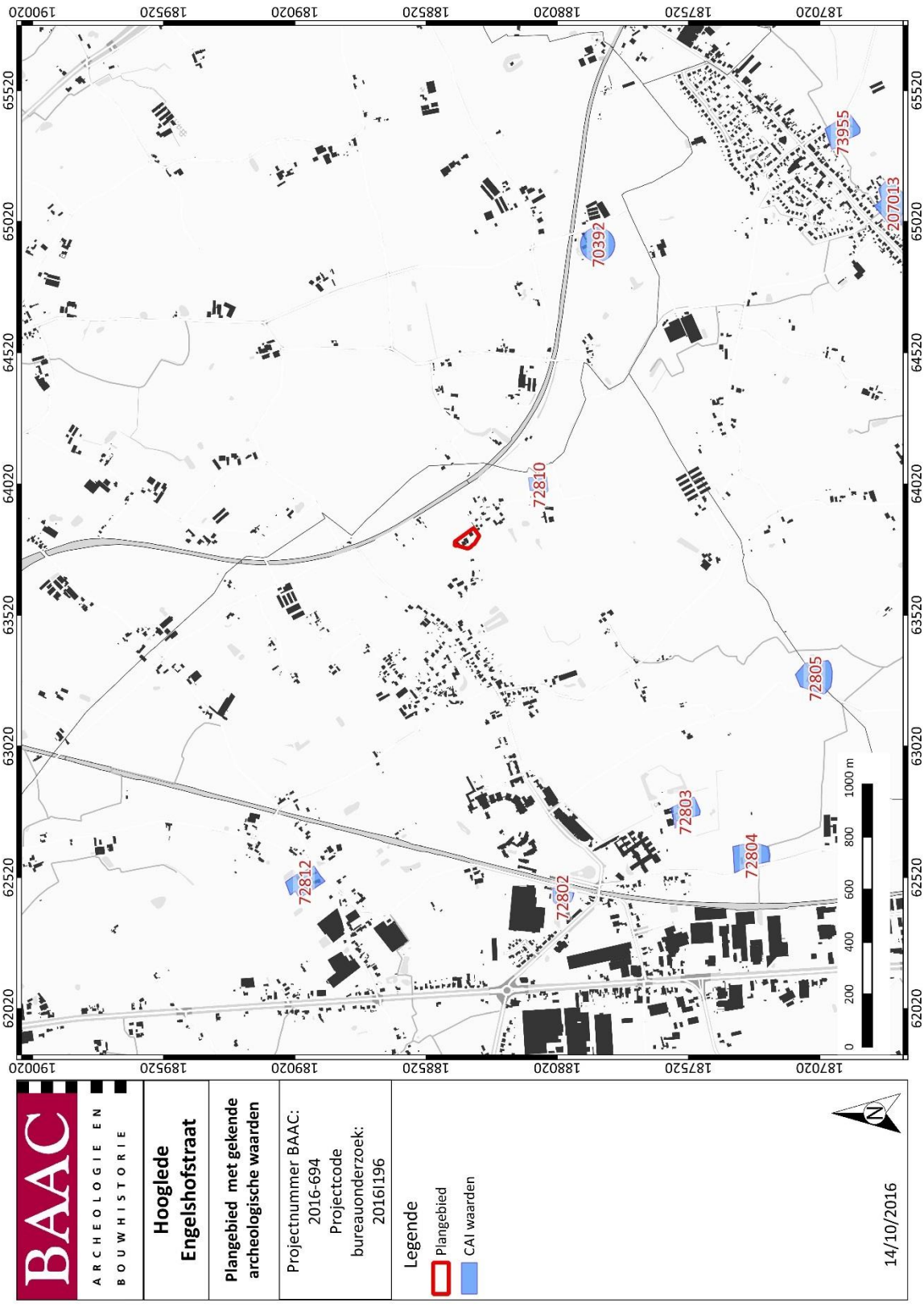
De Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt ons om een inschatting te maken over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Voor het plangebied zelf aan de Engelshofstraat zijn er geen archeologische waarden gekend (Figuur 24)[46]. Rondom het projectgebied werden een aantal meldingen teruggevonden. Een overzicht:

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied[47]

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
72810	WALGRACHTSITE – LATE MIDDELEEUWEN
70392	WALGRACHTSITE – LATE MIDDELEEUWEN
72812	WALGRACHTSITE – LATE MIDDELEEUWEN
72802	WALGRACHTSITE – LATE MIDDELEEUWEN
72803	WALGRACHTSITE – LATE MIDDELEEUWEN
70804	WALGRACHTSITE – LATE MIDDELEEUWEN
72805	WALGRACHTSITE – LATE MIDDELEEUWEN
73955	WALGRACHTSITE – LATE MIDDELEEUWEN
207013	ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK

[46] Centraal Archeologische Inventaris 2016.
[47] Centraal Archeologische Inventaris 2016.



Figuur 24: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving[48]

[48] Centraal Archeologische Inventaris 2016.

Volgens de CAI-kaart is er slechts één archeologische vindplaats binnen een straal van 250m. Het gaat om een site met walgracht uit de Late Middeleeuwen (CAI72810). Verschillende andere sites met walgracht bevinden zich in de ruimere omgeving van het plangebied. Deze concentreren zich ten westen van het onderzoeksterrein, op een afstand van 1100m tot 1500m. Al deze sites zijn gedateerd in de Late Middeleeuwen.

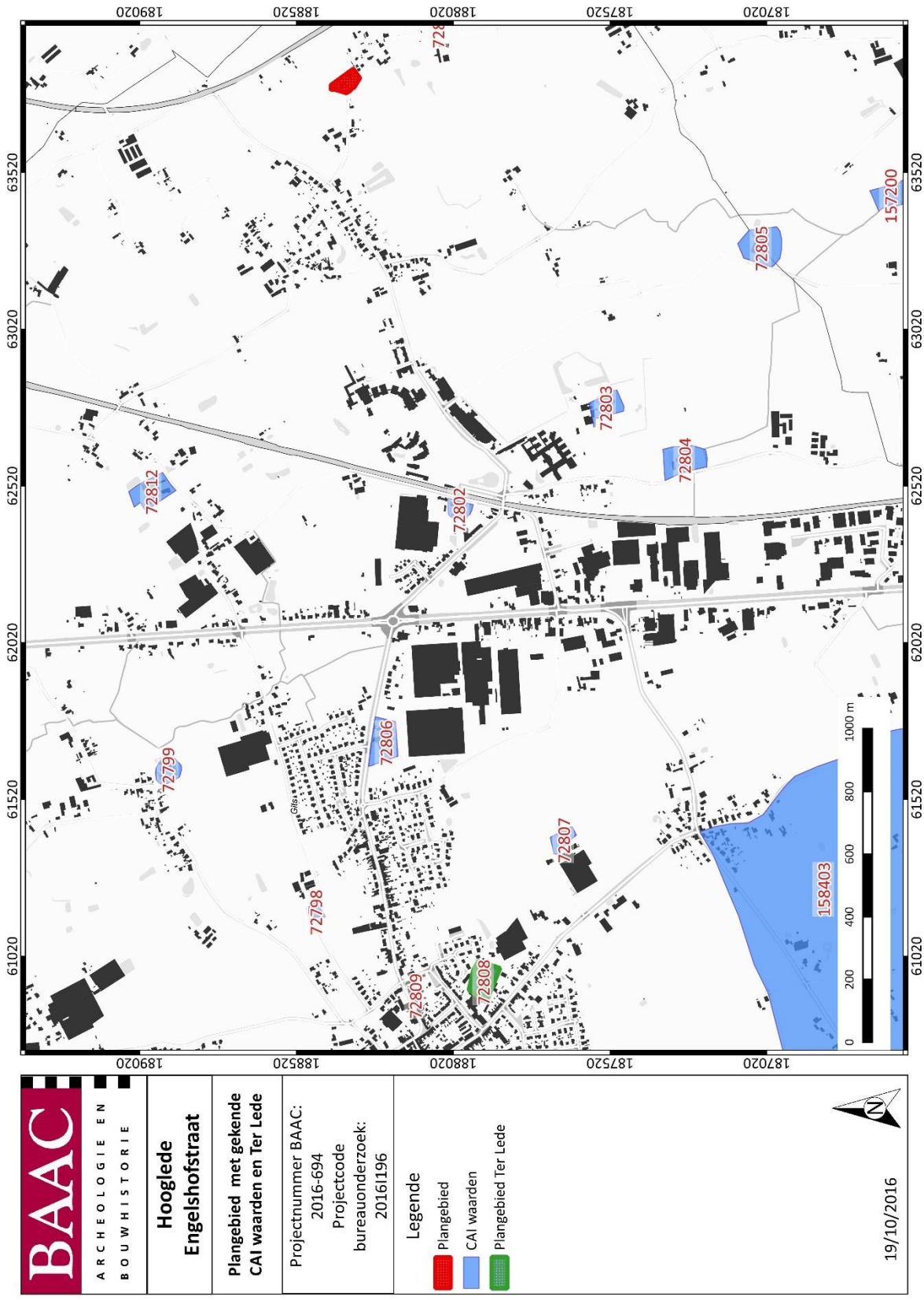
Op ca. 2km ten zuidoosten van het plangebied, ter hoogte van de Heirweg in Beveren, Roeselare, werd in het kader van de bouw van een bufferbekken, een archeologische en bodemkundig booronderzoek en een archeologische prospectie uitgevoerd in 2013 (CAI207013). Hierbij kwamen onder meer enkele greppels, kuilen en paalkuilen aan het licht en werden enkele fragmenten handgevormd aardewerk aangetroffen.

Hooglede-Ter Lede

Op ongeveer 2,5 km ten noordwesten van het plangebied werd in 2013 door BAAC een archeologische prospectie uitgevoerd te Hooglede in de Gitsbergstraat 36. Dit naar aanleiding van een woonzorgcentrum (Ter Lede). Het onderzoeksgebied bedroeg ca. 0.65ha, waarvan 152m² effectief werd gesleufd. Het plangebied was immers gelegen ter hoogte van een site met walgracht (CAI72808). Het zuidoostelijke deel van de site met walgracht werd aangesneden tijdens de werkzaamheden. Aardewerk gevonden tijdens het vooronderzoek kon gedateerd worden tussen de 14de en 15de eeuw. Kuilen uit het binnenterrein konden iets vroeger gedateerd worden: tussen de 12de en 13de eeuw. Deze onderzoeksresultaten doen vermoeden dat het binnen terrein reeds een bewoning kende tijdens de volle middeleeuwen en het gebied pas tijdens de late middeleeuwen omgracht werd.[49]

In een recent verleden werden ngo een tweetal opgravingen uitgevoerd door BAAC bvba en BAAC bv (Nederland. Het betreft enerzijds het project 'Roeselare (Beveren) Vloedstraat' waar o.a. twee Romeinse plattegronden van hoofdgebouwen uit de 2^{e} eeuw n. Chr, verschillende plattegronden van hoofdgebouwen uit de volle middeleeuwen en enkele voorlopers van historische hoeves werden aangetroffen. [50] De opgraving 'Roeselare (Beveren) Onledegoed' leverde ook diverse sporen en structuren op, zoals een plattegrond van een Romeins hoofdgebouw en de volle middeleeuwen. Beide vergelijkbaar met de sporen aan de Vloedstraat. [51]

[49] Gierts, 2013.
[50] Mostert & Bakx, rapport in voorbereiding.
[51] Dyselinck et all, rapport in voorbereiding.



Figuur 25: Plangebied ten opzichte van de site met walgracht "Ter Lede"[52]

[52] Centraal Archeologische Inventaris 2016.

1.4 Besluit

1.4.1 Archeologische verwachting

Het plangebied, aan de Engelshofstraat te Gits, is gelegen ter hoogte van een boerderijcomplex binnen een eerder landelijk landschap dat gekenmerkt wordt door een golvend reliëf met als hoogste pieken de nabijgelegen Gitsberg en Onledemolen. Het terrein bevindt zich nabij de Cuesta van Tielt, dat zich kenmerkt door weidse panoramische zichten. De bodem wordt gekarteerd als bebouwd en is omgeven door matig natte en droge, lichte zandleembodems. Potentiële bodemerosie werd ter hoogte van het plangebied niet gekarteerd, maar de omgeving heeft een eerder lage tot zeer lage erosie. Wanneer gezocht werd naar archeologische sites met gelijkaardige topografische, geologische en bodemkundige kenmerken, werden geen specifieke parallellen teruggevonden. Ook in de nabije omgeving blijven archeologische waarden voorlopig uit, al is het niet duidelijk of dit te wijten is aan het ontbreken ervan of een hiaat binnen de huidige stand van het onderzoek. Pas vanaf een straal van 250m en meer worden enkele sites met walgracht terug gevonden.

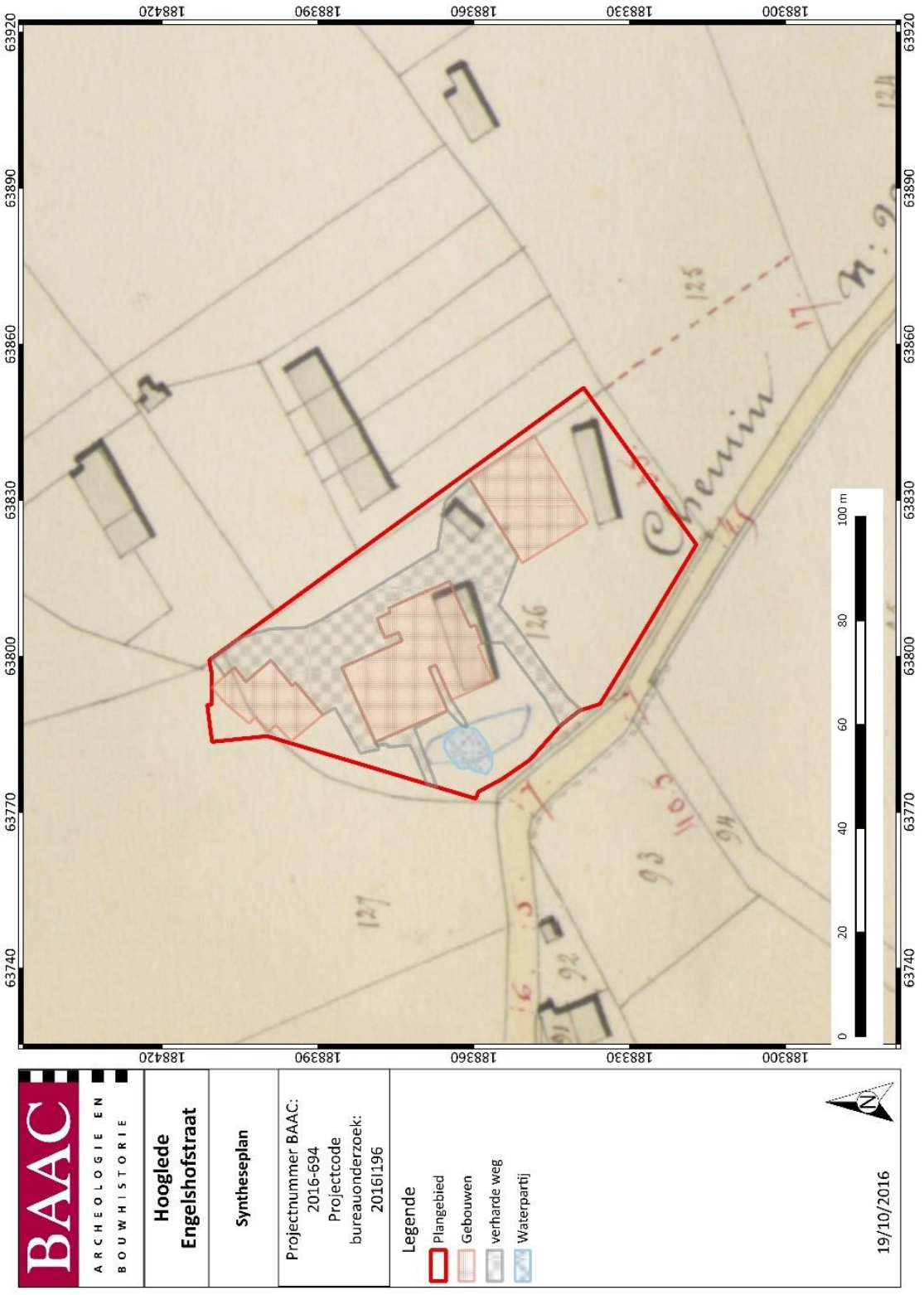
Door enerzijds de ligging nabij een tertiaire cuesta, anderzijds het ontbreken van duidelijke archeologische parallellen en de relatief kleine oppervlakte van het onderzoekgebied, wordt voor de perioden ouder dan de middeleeuwen, een eerder lage archeologische verwachting vooropgesteld. Vanaf de middeleeuwen stijgt de archeologische verwachting sterk. Op historische kaarten vanaf de 18de eeuw is immers een rurale nederzetting zichtbaar ter hoogte van het plangebied. Deze historische voorganger van het huidige boerderijcomplex heeft mogelijk nog oudere voorgangers, waardoor de aanwezigheid van een archeologisch rurale site niet worden uitgesloten.

Zowel in Hooglede, als in Gits werden sporen uit de Vroeg-Romeinse periode aangetroffen. In Gits werden zelfs neolithische bewoningsporen aangetroffen op de Gitsberg, al zijn de bronnen die hierover berichtgeven niet echt betrouwbaar. Gits kende een rijke feodale geschiedenis doorheen de eeuwen heen en had te lijden onder verschillende boerenopstanden tijdens de Franse bezetting. Ook Hooglede vormde vele malen het hoofdkwartier voor militairen door de strategische ligging. Tijdens de eerste Wereldoorlog werden Hooglede en Gits door de Duitsers bezet en had het dorp een functie als bevoorradings- en verzorgingscentrum. Hooglede maakte deel uit van de Flandernstellung I. Ter hoogte van de Onledemolen wordt zelfs een Duits vliegveld aangelegd. Bij het terugtrekken van de Duitse troepen zullen deze grote ravage aanrichten bij de representatieve gebouwen in het centrum van Gits. Concreet werden voor de nabije omgeving van de plangebied geen van bovenvermelde sporen of vondsten reeds aangetroffen.

Wel is volgens de verschillende historische kaarten reeds bewoning aanwezig ter hoogte van het plangebied zeker vanaf 1771. Het lijkt de historische voorganger van het hedendaagse boerderijcomplex dat doorheen de eeuwen sterk evolueerde. De oorspronkelijke hoeve was net als vandaag gelegen aan de weg die sinds ten vroegste 1842 haar huidige benaming kreeg. Gezien de na-oorlogse architectuur van de huidige bewoning, wordt verwacht dat de historische resten zo goed als volledig vernield zijn tijdens de verbouwingen.

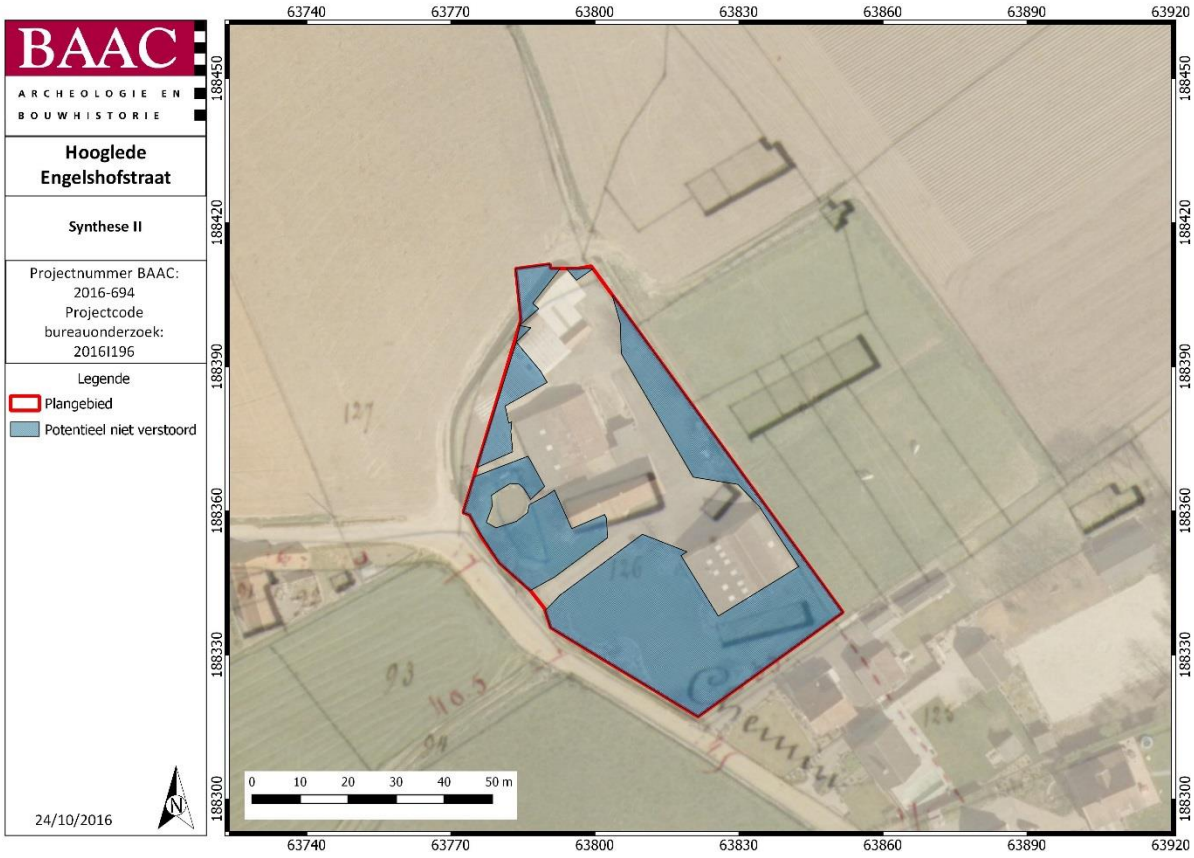
De resultaten van het vooronderzoek wijzen dus op een hoog potentieel voor de aanwezigheid van een rurale nederzettingslocatie, zeker vanaf de middeleeuwen. Voor de oudere perioden (steentijden-metaaltijden-Romeinse periode) is er niets voorhanden wat betreft historische bronnen die relevant zijn voor het onderzoeksgebied. De archeologische verwachting wordt hier geïllustreerd aan de hand van onderstaande syntheseplannen, waarop de zones met potentiële vernietiging van het archeologisch bestand worden weergegeven, op de Atlas der Buurtwegen met de toenmalige rurale site en de potentiële, onverstoorde zones op de Atlas der Buurtwegen met de Orthofoto. Zo wordt duidelijk dat het bodembestand, ter hoogte van het projectgebied, reeds op verschillende plaatsen verstoord werd door ingrepen in het landschap zeker vanaf de 18de eeuw en later tijdens de 20ste en

21ste eeuw, zoals hierboven reeds beschreven. Uit deze analyse blijkt dat de potentieel onverstoorde zones maar weinig elementen bevatten van de historische boerderij en tevens sterk versnipperd zijn.



Figuur 26: Synthese plan I: Huidige bebouwing geplot op de Atlas der Buurtwegen[53]

[53] Geopunt, 2016.



Figuur 27: Syntheseplan II [54]

1.4.2 Potentieel op kennisvermeerdering

Waardering potentieel kennisvermeerdering

Op basis van de topografische, geografische, cartografische en historische informatie van het plangebied en de nabije omgeving, worden vooral rurale bewoningsites uit de verschillende periodes mogelijk geacht. Maar gezien de recente bewoning werd ten minsten 1000 m² effectief verstoord tot op het archeologisch loopvlak, mogelijks zelfs ca. 2000 m² wanneer men verhardingen en ondergrondse structuren zoals waterputten, regenputten etc., in rekening brengt, zie Figuur 26 en Figuur 27 . Door de geconstateerde verstoring, blijft dus maar maximum 1000m² - of ¼ de - van het plangebied weinig of niet verstoorde bodem over. Dit oppervlakte is van dermate kleine omvang en zal gezien de gekende verstoringen dermate verspreid zijn, dat het potentieel op kenniswinst erg laag wordt geacht. De complexwaarde van de potentiële archeologische resten is naar verwachting dus zeer laag.

De archeologische verwachting gaf aan dat het onderzoeksterrein een hoog potentieel heeft voor de aanwezigheid van rurale nederzettingslocaties vanaf de (late) middeleeuwen. Verder archeologisch onderzoek kadert echter steeds binnen krijtlijnen van de te verwachten schade aan en vernietiging van dit mogelijk erfgoed tijdens de geplande bodemingrepen. Uit de vergelijking tussen de gekende verstoringen en de geplande ingrepen geven aan dat binnen het terrein het archeologisch relevante deel van het bodemarchief in een zone van ongeveer 4.000 m² vernietigd zal worden tijdens de geplande ingrepen. Het potentieel op kennisvermeerdering bij verder onderzoek wordt door de

[54] Geoppunt, 2016.

beperkingen die voorvloeien uit de specificaties van de geplande ingrepen sterk verminderd. Men kan verwijzen naar volgende elementen:

- De totale oppervlakte van het onverstoorde onderzoeksgebied is met 3.000 a 2.000 m² erg beperkt.

- Het onverstoorde onderzoeksgebied is dusdanig verspreid dat de ruimtelijke continuïteit en coherentie van de onderzoeksresultaten hierdoor wordt belemmerd.

- Een deel van de te verwachten nederzettingskern (a.h.v. cartografische bronnen) ligt buiten het onderzoeksterrein. De complexwaarde van de site binnen het onderzoeksterrein is dan ook gering.

- Het inherente potentieel op waardevolle en relevante kenniswinst van de nederzetting wordt eerder laag ingeschat. Het betreft – volgens de oudste bron, de Ferrariskaart (eind 18e eeuw) - een verzameling van onbepaalde woningen langsheen een weg. Verder worden geen bijkomende details over deze bewoning gegevens, zoals een toponiemnaam. Meer dan waarschijnlijk gaat het dan ook om erg modale bewoning, zonder specifieke functie of betekenis.

- De bewaringstoestand van de nederzetting wordt slecht tot bijzonder matig ingeschat. Deze nederzetting werd voor een groot deel overbouwd door het huidige hoevedomein. De kenniswinst bij verder onderzoek zal bijzonder fragmentair zijn.

- Naast de mogelijk aanwezige nederzetting gekend uit cartografische bronnen, is de archeologische verwachting matig wat betreft eerder extensieve rurale nederzettingen. Dergelijke nederzetting worden in regel niet volledig gevat binnen de te onderzoeken zones. De onderzoeksresultaten zullen naar verwachting in het beste geval fragmentair en onvolledig zijn. De complexwaarde van de mogelijk (gedeeltelijk) aanwezige sites binnen het onderzoeksterrein ligt naar verwachting eerder laag. Het potentieel en de waarde van de kenniswinst bij verder onderzoek is dan ook laag.

- De verwachting is laag wat betreft archeologische sites die ook binnen een beperkte oppervlakte een hoge complexwaarde kunnen hebben, zoals vuursteenconcentraties uit de steentijden en grafvelden.

Bovenstaand overzicht geeft aan dat het potentieel op (waardevolle) kenniswinst bij verder archeologisch (voor-) onderzoek ontbreekt. De investeringen die gepaard gaan met verder archeologisch onderzoek staan geenszins in verhouding tot de beperkte resultaten die dergelijk onderzoek naar verwachting zal opleveren.

Volledigheid vooronderzoek

De resultaten van het uitgevoerde vooronderzoek binnen deze archeologienota bleken voldoende om het ontbreken van potentieel op kennisvermeerderingen bij verder archeologisch onderzoek te staven. Volgens artikel 5.2. van de Code van Goede Praktijk is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. De archeologienota is dan ook - conform de Code van Goede Praktijk – volledig.

1.4.3 Samenvattingen

Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Naar aanleiding van een verkavelingsproject, ter hoogte van de Engelshoftraat 7 te Gits, Hooglede in West-Vlaanderen, werd door BAAC een archeologienota opgesteld. Op basis van een uitgebreide bureaustudie van bodemkaarten, geologische- , historische- en archeologische gegevens, kon een

inschatting worden gemaakt van het onderzoek potentieel van het plangebied en kon bovendien worden ingeschat wat de impact en de omvang van vernietiging van het potentieel aanwezige erfgoed door de geplande nieuwbouw zou zijn.

Uit de desktopstudie kon worden vastgesteld dat het archeologisch potentieel van het plangebied eerder laag is en het onderzoeksterrein reeds grondig verstoord werd door de huidige bebouwing en structurele ingrepen. Verder archeologisch vooronderzoek, met of zonder ingreep in de bodem, zal dan ook niet leiden tot enige kenniswinst voor de omgeving binnen een archeologisch kader.

Samenvatting breed publiek

In het kader van een verkavelingsproject werd door BAAC Vlaanderen een archeologienota opgemaakt. Voor dit onderzoek zonder ingreep in de bodem werd enkel een bureaustudie uitgevoerd voor het projectgebied gesitueerd langs de Engelshofstraat te Gits. Door de geplande verkaveling wordt eventueel aanwezige archeologie vernietigd. Op basis van het bureauonderzoek werd voor het plangebied een lage archeologische verwachting vooropgesteld. Door de huidige bewoning wordt daarbij verwacht dat minstens ¼ tot de helft van het bodemarchief inmiddels reeds verstoord werd. Verder archeologisch vooronderzoek, met of zonder ingreep in de bodem, zal dan ook niet leiden tot enige kenniswinst voor de omgeving binnen een archeologisch kader.

2 Bijlagen

2.1 Figurenlijst

Figuur 1: Plangebied gesitueerd op de Topografische-kaart 2
Figuur 2: Plangebied gesitueerd op de GRB-kaart 3
Figuur 3: Weergave van de geplande ingreep 7
Figuur 4: Gedetailleerde doorsnede van het plangebied (Doorsnede AA' & BB') 8
Figuur 5: Gedetailleerd opmetingsplan van het plangebied 9
Figuur 6: Plangebied met schematische weergave van verstoringen (geplot op Ortho-foto) 10
Figuur 7: Sfeerbeelden van de huidige situatie 11
Figuur 8: Situering van het onderzoeksgebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met de gekende waterwegen (DHMII) 17
Figuur 9: Detail van het onderzoeksgebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMII) 18
Figuur 10: Hoogteverloop terrein 19
Figuur 11: Situering van het onderzoeksgebied op de Ortho-foto 19
Figuur 12: Plangebied gesitueerd op kaart met de Morfologische eenheden van België 20
Figuur 13: Plangebied gesitueerd op de kaart met Traditionele Landschappen 21
Figuur 14: Situering van het onderzoeksgebied op de tertiairgeologische kaart 22
Figuur 15: Situering van het onderzoeksgebied op de quartairgeologische kaart schaal 1:200.000 23
Figuur 16: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart voor wat betreft het plangebied 24
Figuur 17: Situering onderzoeksgebied op de bodemkaart van Vlaanderen 25
Figuur 18: Situering onderzoeksgebied op de bodemerosiekaart van Vlaanderen 26
Figuur 19: Situering onderzoeksgebied op de bodemgebruikskaart van Vlaanderen 27
Figuur 20: Plangebied op kaart met aanduiding Brugse Vrije (Willem Janszoon Bleau-1664) 29
Figuur 21: Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied 31
Figuur 22: Vandermaelenkaart uit 1854 met aanduiding van het plangebied 32
Figuur 23: Popp-kaart uit 1842-1879 met aanduiding van het plangebied 33
Figuur 24: CAI-kaart van het onderzoeksgebied met de archeologische vindplaatsen in de omgeving 35
Figuur 25: Plangebied ten opzichte van de site met walgracht "Ter Lede" 37
Figuur 26: Synthese plan I: Huidige bebouwing geplot op de Atlas der Buurtwegen 39
Figuur 27: Syntheseplan II 40

2.2 Plannenlijst

Projectcode Bureauonderzoek	2016I196
onderwerp	Plannenlijst
plannummer	P1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	1:1
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	12/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P2
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	1:1
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	12/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P3
Type plan	verkavelingsplan
Onderwerp plan	Inplantings-en verkavelingsplan
Aanmaakschaal	1:500
Aanmaakwijze	digitaal
datum	12/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P4
Type plan	doorsnede
Onderwerp plan	Doorsnedeplan
Aanmaakschaal	1:250
Aanmaakwijze	digitaal
datum	12/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P5
Type plan	Opmetingsplan
Onderwerp plan	Huidige situatie
Aanmaakschaal	1:250
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	01/09/2016
plannummer	P6
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied met schematische weergave verstoring
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
datum	12/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P7
Type plan	Foto's
Onderwerp plan	Sfeerfoto's
Aanmaakschaal	N.V.T.
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	17/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P8
Type plan	Hoogtemodel

Onderwerp plan	Digitaal hoogtemodel terrein en omgeving met gekende waterwegen
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
datum	12/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P9
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Detail Digitaal hoogtemodel terrein en omgeving met gekende waterwegen
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
datum	12/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P10
Type plan	Doorsnede
Onderwerp plan	Hoogteverloop van het terrein
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
datum	12/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P11
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
datum	12/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P12
Type plan	Morfologischekaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	analoog
datum	14/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P13
Type plan	Traditionele landschappenkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	analoog
datum	14/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P14
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied op de geologische kaart van het tertiair
Aanmaakschaal	1:5.000
Aanmaakwijze	digitaal
datum	14/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P15
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied op de geologische kaart van het quartair
Aanmaakschaal	1:200.000
Aanmaakwijze	digitaal
Datum	14/10/2016 (raadpleging)

plannummer	P16
Type plan	Geologische kenmerken
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied op de geologische kaart van het quartair
Aanmaakschaal	N.V.T.
Aanmaakwijze	digitaal
Datum	14/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P17
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	1:5.000
Aanmaakwijze	analoog
datum	14/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P18
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
datum	14/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P19
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied op de bodemgebruikskaart
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	digitaal
Datum	14/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P20
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Willem Janszoon Bleau
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	analoog
datum	1664
plannummer	P21
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Kaart Graaf de Ferraris
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	analoog
datum	1771-1778
plannummer	P22
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Vandermaelen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
datum	1795-1869
plannummer	P23
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Vandermaelen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
datum	1795-1869

plannummer	P24
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Popp-kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
datum	1842-1879
plannummer	P25
Type plan	CAI-kaart
Onderwerp plan	CAI vondstlocaties
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	2001-2016
datum	14/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P26
Type plan	CAI-kaart
Onderwerp plan	CAI vondstlocaties
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	2001-2016
datum	14/10/2016 (raadpleging)
plannummer	P27
Type plan	Grondplan
Onderwerp plan	Syntheseplan op Atlas der Buurtwegen geprojecteerd
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
datum	19/10/2016

2.3 Lijst met tabellen

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied 34

2.4 Bibliografie

AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN (AGIV) 2016: [online], http://www.geopunt.be (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

ANTROP M., VAN EETVELDE V., JANSSENS J., MARTENS I. & VAN DAMME S. (2002): Overzicht Traditionele Landschappen. Versie 6.1 – maart 2002. Gent, Universiteit Gent, Vakgroep Geografie, 70 p.

BEYAERT M, ANTROP M, DE MAEYER P, VANDERMOTTEN C, BILLEN C, DECROLY JM, … & WAYENS B 2006. *België in kaart: de evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Lannoo.

CENTRAAL ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS 2016: *CAI Databank* [online], (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

DEBRABANDERE F., 2010. *De Vlaamse Gemeentenamen. Brussel: Lannoo.*

DENIS J., 1992. *Geografie van België.* Luik: Gemeentekrediet.

DOV VLAANDEREN 2016: *Databank Ondergrond Vlaanderen, bodemkaarten, geologische kaarten* [online], https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

GEOPUNT VLAANDEREN 2014: *Historische kaarten [*online], http://www.geopunt.be (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

GIERTS I., et al, 2013. *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Hooglede, Gitsbergstraat, "WZC Ter Linde",* BAAC rapport, Gent.

HASQUIN H., 1980: *Gemeenten van belgië. Geschiedkundig en administratief-geografisch woordenboek. 1*. Vlaanderen. Gemeentekrediet van België. La renaissance du livre, p.408.

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2016: Gits, *Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2016: Hooglede, *Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

VAN RANST E., SYS C., 2000*. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20000)*, Gent: Laboratorium voor Bodemkunde.

WILLEM JANSZOON BLEAU, 1664. Historische kaart [online], https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/cf/BrugseVrije1664.jpg (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

2.5 Toegevoegde bijlages

A. Verkavelingsplan

B. Terreindoorsnede

C. Opmetingsplan